

IRATIONAL

**PREDIVNI SVET IRATIONAL.ORG-A.
TEHNIKE, ALATI I DEŠAVANJA
1996 – 2006.**

PREDIVNI SVET IRATIONAL.ORG-a. TEHNIKE, ALATI I DEŠAVANJA 1996 – 2006.

The Wonderful World of irrational.org. Techniques, Tools, and Events 1996 – 2006.

Prevod sa engleskog jezika: Nebojša Pajić

Lektura: Branka Ćurčić, Kristian Lukić

Fotografije: Inke Arns, Orfeas Skutelis

Dizajn: Ninja Boy Creations i kuda.org

Štampa: Stojkov štamparija, Novi Sad

Tiraž: 500

ISBN 978-86-84773-50-2

Izdavač:

Muzej savremene umetnosti Vojvodine

Jevrejska 21, 21000 Novi Sad, Srbija

tel: +381 21 6613 526

tel: +381 21 6613 897

tel./fax: +381 21 6611 463

e-mail: info@msuv.org

url: www.msuv.org

Ova publikacija je objavljena u okviru održavanja izložbe "Predivni svet irrational.org-a. Tehnike, alati i dešavanja 1996 – 2006.", održane u Novom Sadu, u Muzeju savremene umetnosti Vojvodine, oktobra/novembra 2008. godine. Izložba je prvi put predstavljena u Dortmundu, u Hartware MedienKunstVerein, 2006. godine.

Tekstovi objavljeni u katalogu su prevodi tekstova objavljenih u originalnom katalogu izložbe u Dortmundu, pod nazivom "The Hartware Guide to Irrational", osim tekstova Branke Ćurčić i Kristiana Lukića koji su napisani za izdanje kataloga na srpskom jeziku.

Kustosi izložbe: Inke Arns (Dortmund) i Jacob Lillmose (Kopenhagen)

Producenti izložbe u Novom Sadu:

Centar za nove medije_kuda.org, Novi Sad, www.kuda.org

Hartware MedienKunstVerein, Dortmund, www.hmkv.de

Koproducenti izložbe :

Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Novi Sad, www.msuv.org

Institut za fleksibilne kulture i tehnologije – Napon, Novi Sad, www.napon.org

Sadržaj

- 7 **Predivni svet irrational.org-a. Tehnike, alati i dešavanja 1996 – 2006.**
Inke Arns, Jakob Lilemoze
- 9 **Sedam iracionalnih niti** – Inke Arns, Jakob Lilemoze
- 13 **Najbolje od *irrational* ili umetnost kretanja kroz vreme** – Inke Arns
- 21 **Fizički kontakt sa iracionalnim** – Jakob Lilemoze
- 27 **Technologies Out of the People!** – Kristian Lukić
- 33 **Ekspresivnost neposlušnosti** – Metju Fuller
- 37 **Ozbiljna zabava sa *irrational* (ova izložba je jedna velika šala!)**
Branka Ćurčić
- 42 **Opisi radova**
- 76 **Biografije**
- 84 **Producenti izložbe i podrška**

PREDIVNI SVET IRATIONAL.ORG-A. ALATI, TEHNIKE I DEŠAVANJA 1996-2006.

Jeste li ikad učestvovali u „Međunarodnom danu penjanja na drveće“? Jeste li znali da postoji genetski modificirani superkorov otporan na današnje herbicide tipa Roundap? Kako biste reagovali na izjavu „Zapamtite, jezik nije besplatan“? Jeste li ikad čuli za „Penjanje na skulpture“, ili za „Tour de Fence“? Svi ovi projekti su se formirali oko servera irrational.org tokom poslednjih par godina.

Irrational je grupa od šest međunarodnih net i medijskih umetnika koji su se udružili oko servera irrational.org kog je osnovao britanski net umetnik Hit Banting 1996. godine. u želji da doprinese ranoj net umetnosti, od sredine devedesetih godina dvadesetog veka nadalje. Oni su Danijel Garsija Anduhar/Tehnologije narodu (Daniel García Andújar /Technologies to the People), Valensija/Španija; Rejčel Bejker (Rachel Baker), London/Velika Britanija; Kejl Brendon (Kayle Brandon), Bristol/Velika Britanija; Hit Banting (Heath Bunting), Bristol/Velika Britanija; Minerva Kuevas, Korporacija Mehor Vida (Minerva Cuevas/Mejor Vida Corporation), Meksiko Siti/Meksiko i Markus Valentajn (Marcus Valentine), Bristol/Velika Britanija.

Uz osoben smisao za humorom i minimalnu estetiku, *irrational* komentariše internet modu sredinom i kasnih devedesetih, takmiči se sa euforijom komercijalizacije novog tržišta putem razvoja svojih pseudo preduzeća. Net umetnost se odmah pojavila tokom ovog perioda, niti joj je bila potrebna niti je uživala u bezbednosti posredničkog prostora ili instance. Zato su članove *irrational* uvek napadali advokati bez smisla za humor koji su stali u odbranu zaštitnih znakova, i koji su hteli da zabrane *irrational* da koriste brendirana imena kao što su 7-11, Ameriken ekspres, Sejnzburi i Tesko (7-11, American Express, Sainsbury's, Tesco). Ovi susreti koji su podrobno dokumentovani na izložbi, bili su tek nešto više od preludijuma za nedavne događaje na polju prava na umnožavanje, intelektualnog vlasništva i zaštite brenda. Hit Banting bio je prvi net umetnik koji se povukao 1997. godine. Na taj način

je stavio tačku na svoj ekskluzivni rad na netu i vratio se intenzivnijem radu u javnom prostoru, čega je internet danas postao tako važan deo. Ako su aktivnosti *irational* tokom svoje „net faze“ bili namenjeni da se u pitanje dovedu virtuelne granice, njeni članovi sada eksperimentišu sa ispitivanjem i prevazilaženjem ekonomskih, političkih i društvenih granica u pravom prostoru i pri tome dovode i sebe i druge u komične situacije.

Nikada ranije nije toliko kompleksnih i važnih umetničkih radova iz iracionalnog.org bilo prikazano na tako opsežnoj izložbi. Cilj je bio da se koriste mediji na velikoj izložbi, radionicama i opsežna dokumentacija da bi se ovi radovi približili javnosti.

Inke Arns, Jakob Lilemoze (Jacob Lillemose)

SEDAM IRACIONALNIH NITI

VOĐENJE KORPORATIVNE ESTETIKE NA NOVI NIVO

Sredinom devedesetih godina prošlog veka, novi ekonomski „naduvani mehur“ je postao dobra meta za zbijanje šale na račun kapitalizma. Kao rezultat toga, mnogi *irational* projekti su iskoristili korporativnu estetiku na subverzivno afirmativni način. U najbolja vremena net.art-a, to jest, 1996. i 1997. godine, komercijalni i umetnički projekti su u osnovi delili isti prostor – internet. Zbog toga što su delili isti prostor je došlo do mnogih iritirajućih pseudo-korporativnih prezentacija sebe, kao što je CERN, Korporacije Mehor Vida, Ameriken ekspres i 7-11 mejling liste i slično tome.

STVARANJE PROLAZA I ZAŠTITA

Ova tema premošćuje jaz između aktivnosti na internetu i van njega koje su se razvijale u okviru *irational* servera i zajednice. Projekti koji su odabrani za ovu kategoriju pružaju sigurne prolaze i tunele koji idu paralelno ili subverziraju političke, ekonomske ili socijalne podele postojećih teritorija. Tehnike *irational* prevazilaze ove ograđene prostore i dovode do bezbednih i zabavnih puteva od tačke a do tačke b. Nekada neshvatljivi prostori su sada dostupni na jednostavan i inteligentan način. Sistemi zaštite i nadzora su okrenuti i naterani da služe alternativnim načinima.

PAŽNJA! KREATIVNE SITUACIJE

Bez obzira na to da li su u formi materijalnih objekata ili konceptualnih informacija, *irational* želi da stvara avanturističke situacije u javnom prostoru u kome se može učestvovati. Kroz njihov rad, oni vas pozivaju da im se pridružite u istraživanju i eksperimentisanju sa zakonima prirode i politikom socijalnih struktura. Karakter situacija varira od razigranog kolektivnog penjanja na drvo na godišnjem „Međunarodnom danu penjanja ne drveće“ (International Tree Climbing Day) do subverzivnog bioaktivizma u Superkorovu (Natural Reality Superweed), „genetski modifikovanom antikapitalističkom korovu“ osmišljenom da bude otporan na herbicide kompanije Monsanto i na taj način da predstavlja pretnju proizvodnji genetski modifikovanih useva; korov je otvoren izvor i distribuira se slobodno sa *irational.org* veb sajta. Kao umetnički radovi, *irational* situacije se vide kao beskrajna polja aktivnosti gde možete iskusiti slobodu i moć. Stoga postoji dobra šansa da će

učestvovanje povećati vašu svest o realnosti sa kojom ste u svakodnevnoj interakciji i koja će vam dalje dati ideju o višestrukim mogućnostima koje svet ima ako koristite prava, alternativna sredstva.

MAPE GLOBALNE JAVNOSTI TIPA „URADI SAM“

Od samog početka, *irational* je bilo okupirano vizuelnim i konceptualnim „mapama“ koje daju usmerenja i kreativnom i kritičkom angažmanu sa svetom u kome živimo. Javni poster je popularni medijum za ove mape koje vam kažu „skuplje je biti siromašan“, koje vas upozoravaju i kažu „jednakost je varka“ ili tvrde da je „predstavljanje obrnuto od stvarnosti“. Možete koristiti mape da vidite kako da pređete granice unutar Evrope zaobilazeći zvanične granične prelaze, čitati rad „Dnevni planer“ (Day Planner) da biste znali kako da „minimalizujete vreme provedeno radeći ili čekajući i da maksimalno povećate angažovanost u prijatnosti, sreći i napretku“ ili konsultujte internet bazu podataka „Besplatna hrana“ (Free Food) da biste saznali koja je to besplatna prirodna hrana dostupna cele godine u Bristolu. Mape funkcionišu bez ograničenja tradicionalnih ikonografskih mapa više nego što pokušavaju da oslikaju svet kako ga znamo, one otkrivaju skrivena značenja ili stvaraju nova značenja pomoću kojih vidimo svet sa izazovima. Mape takođe ne prepoznaju racionalno odvajanje virtualnog, fizičkog, simboličkog i mentalnog prostora, one funkcionišu u svim ovim prostorima simultano. Pratite uputstva i postanite deo globalne javnosti „uradi sam“.

PRIKUPLJANJE PODATAKA PO ČITAVOM INTERNETU

Podaci predstavljaju značajnu vrednost u informativnom dobu. Niko nije više svestan toga od *irational* grupe. Da bi se prikupilo što je moguće više podataka o širokom rasponu savremenih subjekata, *irational* često koristi poznat format upitnika. Pitanja se odnose na činjenice o internet kulturi, podrazumevaju filozofska razmišljanja ili pitanja koja se tiču iskustava sa nasiljem u urbanom prostoru. *Irrational* eksploatiše vrednost podataka za njihovu sopstvenu estetiku, ne u finansijske svrhe. Prikupljanje podataka varira od običnih statističkih podataka do prilično spekulativnih konceptualnih lista; u svakom slučaju one će nejerovatnije stvoriti višak u digitalnoj mreži. *Irrational* kroz ove upitnike ne samo da vas izaziva da se ponovo angažujete u svetu tako što ćete postavljati neočekivana i nemoguća pitanja: *Irrational* vas takođe izaziva da se zapitate: Kako ja želim da investiram svoje podatke? Ili još bolje: kako da investiram sebe kao podatak?

RADIMO SA JEZIČKIM VLASNIŠTVOM

Tokom poslednjih deset godina jezik se pretvorio u smrtno ozbiljno vlasništvo. Ne samo da su se vodili ratovi oko intelektualne svojine i slučajeva zabrane prava na umnožavanje, današnja slova i reči po sebi postaju nečije pravno vlasništvo. Jezik je postao minsko polje. Ovaj proces se posebno dobro vidi na internetu, gde se vode bitke za vlasništvo nad imenom domena. Dva rada iracionalista su prilično rano predvidela ovaj razvoj i razmišljala o ovome na svoj naćn. Rad Hit Bantinga „_ćitaj me“ (_readMe – own, be

owned or remain invisible) zamišlja svet u kome je svako ime za domen prodato, dok se rad Tehnologije narodu (TTTP) „Jezićko (vlasništvo)“ (Language [Property]), veselo utapa u rećenice sa zaštitnim znakom, koje su imanje svojih vlasnika. Stoga smo došli do zaključka „Jezik nije besplatan“.

PAMETNI ALATI ZA UMREŽENO DRUŠTVO

Radovi *irational* dovode u pitanje naš koncept alata kao sredstva kulturne produkcije. Njihovi umetnićki radovi često imaju jasnu formu kulturnih alata koji rade i na praktićnom i na konceptualnom nivou. Ovi alati su pametni u smislu da koriste prednosti najnovijih tehnologija i mogu se koristiti u sve moguće i nemoguće svrhe. Možete odštampati „Bez karte“ (Unfare) da biste putovali po londonskoj podzemnoj železnici besplatno, koristiti bar kôd nalepnice da biste kupovali jeftinije, ali je još zabavnije iskustvo pozabaviti se logikom TTTP digitrona pomoću kojih izraćunavate nešto što niste ni znali da je važno. Na apstraktniji naćn možete koristiti alate da shvatite i da se igrate sa svetom. A ako ih primenjujete u pravom kontekstu, možete ćak i pare da zaradite. Alati su tu zbog vas, pa su, naravno, besplatni.

Inke Arns, Jakob Lilemoze

NAJBOLJE OD *IRATIONAL* ILI UMETNOST KRETANJA KROZ VREME

Inke Arns

Retko koji dan prođe a da ne čujete u vestima kako je otkrivena pažljivo skrivana vrsta genetski modifikovanog kukuruza, ili kako je nađen tečni eksploziv u avionu i bomba u koferu u vozu, kako se poziva na opštu pokrivenost video nadzora, o globalnom širenju ptičje grozince. Pitamo se da li će taj virus doći do našeg dela sveta, odavno smo počeli da osećamo ugrize ekonomskih rezanja u Nemačkoj, sagledavamo učinak klimatskih promena, a ne možemo a da ne pomislimo: Život je teži nego nekad.

To je nešto što je *irational*, osnovano u posttačerskoj Britaniji 1996. godine, znalo deset godina ranije. I, bez greške, grupa je formulisala teme i predlagala idiosinkratska rešenja. Ona su sada predstavljena, po prvi put sveobuhvatno, na izložbi „Predivni svet *irational.org-a*“. Platforma *irational.org* uključuje kompanije koje insistiraju da se prelazak na nove tehnologije definiše kao ljudsko pravo (Tehnologije narodu [Technologies to the People]) ili zahteva „bolji život“ sa „ljudskim interfejsom“ (Korporacija Mehor Vida [Mejor Vida Corporation]). Pored mejling lista kao što su Ameriken ekspres (American express) i 7-11, *irational* je domaćin Kulturnoj terorističkoj agenciji (Cultural Terrorist Agency) koja infiltrira savremene oblike performativne ideologije i retorike tako što stvara novu londonsku opštinu i tamo sprovodi izbore na lokalnom nivou, ili marketinški predstavlja „genetički modifikovani antikapitalistički superkorov“, čija će ugrađena otpornost na Monsanto herbicide širokog spektra predstavljati pretnju profitabilnom aktiviranju tipova kukuruza koji su genetski modifikovani. Pored kritikovanja neodgovornog širenja organizama kojima se genetski manipuliralo, *irational* takođe razmatra da pokrene određene akcije u slučaju globalne pandemije gripe. Sve neodređeniji uslovi pri zapošljavanju dočekani su sloganima „Radnici

na određeno celog sveta, ujedinite se! – pretvorite sranje u zlato“, ili sa predlozima kako da se besplatno vozite javnim prevozom ili univerzalni pristup studentskim iskaznicama. Sve u svemu, pokret-iracionalisti prevazilazi ograde i zidove najjednostavnijim sredstvima (mrežama kućne izrade, na primer) i tehnikama balansiranja, prelascima granice a da ne idu kroz zvanične kanale. Očigledno je reč o shvatanju prostora na drugi način: na primer, dok su bili angažovani na penjanju drveća u zajednici u kojoj su živeli tokom godišnjeg „Međunarodnog dana penjanja na drveće“ (International Tree Climbing Day) koje se držalo pod sloganom „Oslobodite horizontalu“, ili na „Svetskom šampionatu u skejtingu nizbrdo“ (World Downhill Skate Championships) u Bristolu, sa samo tri takmičara.

Ni najmanje nisu bili u ulozi nekog ko se bavi putovanjima druge vrste kada je *irational* prihvatilo logo Međunarodne asocijacije prevoznika (IATA¹, osnovane u Havani 1945. godine): stilizovani globus sa krilima koji simboliše globalnu komunikaciju i globalni saobraćaj. Dodatak „iracionalno“ pretvara ovaj logotip u pečat kvaliteta posebne umetnosti kretanja kroz prostor. Šest međunarodnih net i medijskih umetnika neobavezno su se udružili oko servera *irational.org* kog je osnovao britanski net umetnik Hit Banting 1996. godine. Mnogi učesnici su značajno uticali na ranu net umetnost sredinom devedesetih godina prošlog veka: Danijel Garsija Anduhar/Tehnologije narodu (Daniel García Andújar /Technologies to the People), Valensija/Španija; Rejčel Bejker (Rachel Baker) London/Velika Britanija; Kejl Brendon (Kayle Brandon), Bristol/Velika Britanija; Hit Banting (Heath Bunting), Bristol/Velika Britanija; Minerva Kuevas, Korporacija Mehor Vida (Minerva Cuevas/Mejor Vida Corporation), Meksiko Siti/Meksiko i Markus Valentajn (Marcus Valentine), Bristol/Velika Britanija.

Koristeći osoben smisao za humor i minimalističku estetiku, *irational* je komentarisalo savremeno pojavljivanje interneta od sredine devedesetih i pokrenulo svoje sopstvene pseudopočetnike koji su bili pandan narastajućoj euforiji koju je donelo Novo tržište i do koje je došlo 1996/97. godine. Umetnost na internetu bila je direktna bez potrebe za prostorom, niti sigurnosti koje bi on pružao ili potrebe za nečim drugim. Ova direktnost se tokom tog perioda ogledala u čestim bitkama sa ozbiljnim advokatima – braniocima zaštićenih patenata koji su pretili *irational* da će ih tužiti ako budu koristili ime kao što je 7-ELEVEN, Ameriken ekspres, Sejnburiz ili Tesko (7-11, American Express, Sainsbury's, Tesco). Na izložbi je sve detaljno dokumentovano, i ove rasprave su bile samo predigra za današnje pravne sporove koji se tiču prava na umnožavanje, intelektualnu svojinu, i zaštitne znakove (najnovija vest je ljubomorna zaštita znaka FIFA Svetskog kupa iz 2006. godine). Prvi svetski net umetnik koji je najavio svoje „povlačenje“, Hit Banting, prestao je da radi samo na netu 1997. godine. Njegove aktivnosti sve bivaju vezane za javni prostor (čega je internet, naravno, sada vitalni sastojak). U „net fazi“, aktivnosti *irational* bile su posvećene analizi virtuelnih granica, danas članovi eksperimentišu sa analizom i prevazilaženjem problema granica – ekonomskih, političkih, društvenih – definisanih u pravom prostoru, koje često postaju prozorne na veoma zabavan način.

Rezultati *irational* u periodu između 1996. i 2006. godine pokrivaju širok spektar važnih sociopolitičkih pitanja. Još od rane faze, grupa je razgovarala o temama kao što je rastući osećaj ne/sigurnosti u tehnološkom društvu. Razgovaralo se o temama nadzora i prikupljanja podataka (putem „iracionalnih“ upitnika, na primer, ili klijentskih kartica sa novom namenom); o brendiranju i zaštiti znakova; o nesigurnosti radnih mesta, kao i o kulturi *uradi sam*, medijima i ekonomiji. Prebacivanjem fokusa sa interneta na fizički prostor, rad grupe *irational* je odmah i pojedinačno i paradigmatično pokazao nešto što je sada sve očiglednije u savremenoj medijskoj umetnosti: zanimanje ne toliko za medijum i tehnologiju, kao za tekuće prostore koji su složeno isprepletani ovim tehnologijama i snimljeni kroz mrežu zasnovanu na medijima.

Ali, magična cifra deset nije jedini razlog da se ova izložba poveže sa jubilarnom proslavom Hardware MedienKunstVerein, jer je ova asocijacija u nastanku takođe odigrala ulogu (i to zabavnu) u spajanju dvoje protagonista *irational*. Godine 1996., Danijel G Anduhar je proveo šest meseci kao stipendista u Kunstlerhausu u Dortmundu. Tokom tog boravka upoznao je Iris Dresler (Iris Dressler) i Hansa Krista (Hans Christ). Rezultat je bio intenzivna saradnja sa Hardware-om na brojnim projektima koji su usledili. Godina 1996. je takođe bila godina kada je Danijel G. Anduhar učestvovao na hamburškoj izložbi – neslaganje. sabotaza realnosti² - tokom koje je upoznao kolegu koji je takođe izlagao, Hita Bantinga³. I *irational* i asocijacija Hardware Projekte dobili su novac iz fondova te godine.

Četiri učesnika u projektu „Predivni svet *irational.org-a*“, začetnici, Suzane Akers (Susanne Ackers), Fransis Hanger (Francis Hunger) i ja, zajedno sa Jakobom Lilemozeom (Jacob Lillemose) koji je uskoro postao su-kustos, ubrzo su shvatili da su raznorodne aktivnosti *irational* zahtevale razne vidove formata za predstavljanje. Mi smo se pozabavili ovom raznovrsnošću tako što smo dodavali izložbi, su- kustosi smo bili Jakob Lilemoze i ja, uz iracionalni Akcioni vikend koji je postavio Fransis Hanger sredinom septembra, kao i objavljivanje Hardware-ovog vodiča za *irational.org*.

A sada se okrenimo ka izložbi, medijumu koji smo svesno odabrali – izjava koja bi bila površna da predmet izložbe nije net umetnost. Tokom poslednjih deset godina obavljeno je mnoštvo razgovora (mada ne i dogovora, do sada) oko toga da li umetnost uopšte može biti predstavljena i, ako i može, kako da se to ostvari. Treba se samo setiti tužnih kancelarijskih atmosfera kada su postavljane izložbe poput dokumente X (1997. godine) ili isceniranog ambijenta internet kafea na izložbama poput *net_condition* u ZKM (2000-2001. godine). Sara Kuk (Sarah Cook) i Stiv Dic (Steve Dietz) su nedavno postavili *irational* kao veliki mural od krede uz kompjuter uključen na internet u Banfu (Banff) u Kanadi. Mi smo se rešili za suprotnu strategiju i odlučili da „se skinemo sa interneta“. Ukupno 54 odabrana rada, umesto razvoja dijaloga sa umetničkim individualnim konceptima koji su odgovarali izložbenom prostoru hale Feniks (Phoenix). Problem je bilo uspostavljanje direktnosti u izložbenom kontekstu, ponekad bez obzira na medijume originala kao što je to internet.

I izložbi bi se moglo zameriti da je upravo to i uradila: stavila je nanovo „institucionalno“ mesto za posredovanje net-arta, koja se uvek ponosila svojim direktnim odnosom ka primaocu, i za krađu radova, jer se proglašavaju „umetnošću“, što je nešto što nikada nije eksplicitno rečeno na netu, ili dela njihove ambivalencije. Naša tačka gledišta je da čak iako, a možda i upravo zato što je net-artu neophodno da ima jasno određen prostor za posredovanje (što nikako nije u vezi sa činjenicom da je ideja o umetnosti bez posrednika utopijska vizija). Preko svog medijuma, interneta, net-art je mogao postići potencijalno globalnu, potencijalno veliku publiku. Samo, do toga nije došlo. Net-art je dotakao malu, usko specijalizovanu publiku i ponekad zbunio surfere koji nisu očekivali da će na to naići. Mi smo se opredelili za ovaj oblik implementacije zato što mislimo da bi bilo šteta da ove inventivne projekte prepustimo netu.

U tom smislu, izložba se ni ne tiče net-arta. Mogli bismo otići i dalje i tvrditi da *irational* samo po sebi nikad nije ni bilo net-art. Teme koje grupa obrađuje prevazilaze ograničenja njihovog medijuma. Svi ovi projekti mudro pristupaju temama. Nije toliko bitno da li se ove teme obrađuju i sprovode na netu ili van njega. U tom smislu, izložba pokušava da pokupi konceptualne konce iracionalnog grupe *irational* u nekoliko tematskih oblasti: jezik kao vlasništvo, alternativne forme ekonomije, prelazak granica, dovođenje u pitanje tehnologija bezbednosti i biotehnologije i genetskog inženjeringa, prenošenje znanja u participativnim projektima, kao i omogućavanje doživljaja novih prostornih iskustava. Uistinu, više: umetnički pokret kroz (uvećan) prostor jeste tema gotovo svih projekata. I uvek je bilo pitanje proširenja mogućnosti subjekta da reaguje – u smislu osnaženja taktike individualnog. *Irrational* formuliše politiku i poetiku prostorne neposlušnosti. Stoga koristite usluge koje vam nudi vaša omiljena putnička agencija i letite iracionalno!

1 Medunarodna asocijacija avio-prevoznika, www.iata.de

2 un-frieden. sabotage von wirklichkeiten — neslaganje.sabotaža realnosti, Kunstverein i Kunsthaus Hamburg, 1996. godine, kustosi su bili Inke Arns and i Ute Vorkuper (Vorkoeper), videti www.projects.v2.nl/~arns/Archiv/Discord/. Što se tiče Tehnologije narodu, takođe videti Inke Arns: tehnologija Narodu® - naš sponzor, ili: kako smo privukli pažnju i Eplet M i umetničku kritiku nemačke levice (technologies to the People® — our Sponsor, or: how we got the attention of both AppletM and the left German art critique. U: Tehnologije Narodu ®). Annual Report 2000 [t.j. Danijel Garcija Anduhar], Alikante 2001. godine, www.projects.v2.nl/~arns/texts/tp.html

3 Hit Banting je nastupio u projektu Ranjivost (Vulnerability), koji se takođe predstavlja u Predivnom svetu irational.org.

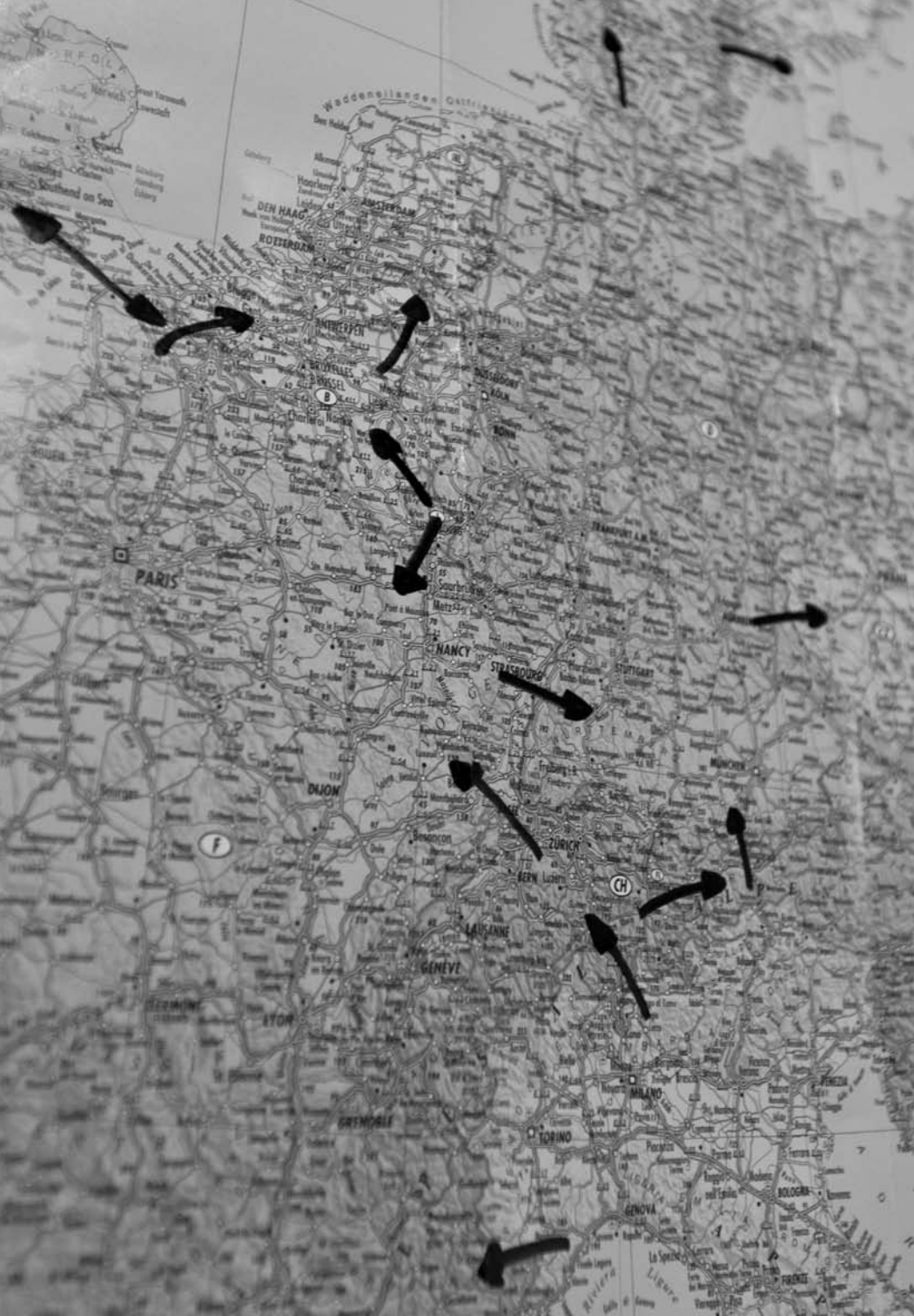
FIZIČKI KONTAKT SA IRACIONALNIM

KAKO KOLEKTIV SA SERVERA PRENOSI NET-ART VAN MREŽE

Jakob Lilemoze (Jacob Lillemose)

Kao kolektiv, *irrational* se formalno definiše zajedničkom upotrebom veb servera. Sve radove je napravilo šest najvažnijih članova tokom prošle dekade i predstavljeni su u nekom obliku na toj lokaciji. Mogla bi se, u principu, napraviti *irrational* izložba jednostavnim predstavljanjem servera i pružanjem pristupa veb sajtu preko onlajn kompjutera. Ali, zbog niza razloga „Predivni svet irrational.org“ prikazuje se u drugačijem formatu, iako izložba uključuje i server (kao fotografiju) i onlajn kompjutere. U određenom smislu, izložba zapravo preuzima radove, ili njihovu većinu, sa servera i veb sajta i smešta ih u novi kontekst trodimenzionalnog, poput fizičkog prostora umetničke institucije. Moglo bi se reći da radovi mogu biti integrisani u umetničku instituciju a da se ne kompromituje njihovo „iracionalno“, ali to ne bi bilo moguće u slučaju veb servera i sajta. *Irrational* čini njegova sopstvena neinstitucionalna institucija na netu, „dom“ i virtuelna platforma za skladištenje i prezentaciju radova svojih članova koja je definisana njegovom autonomijom; uokviravanje pristupa platformi unutar konteksta umetničke institucije vodilo bi ka kompromitaciji ove autonomije. Sa ovim karakteristično *cool* konceptualnom estetikom bremenitom podacima, veb sajt je, naravno, takođe, umetničko delo sam po sebi. Ali, primarno, on je kontekst za druge umetničke radove koji funkcionišu nezavisno od institucija.

Pošto radovi nisu ni ograničeni na veb sajtove niti su njima definisani, oni mogu biti predstavljeni u mnoštvu konteksta, uključujući tu i umetničke institucije. Takve institucije su čak i naručivale neke radove. Pa ipak, mora se razmotriti značajan kontekstualni pomak do koga je došlo nakon predstavljanja radova u Hartware MedienKunstVerein. Što se

tiče pristupa, iskustva, proporcije i politike, industrijski prostor hale Feniks se očigledno razlikuje od virtuelnog prostora irrational.org a u prepoznavanju i radu sa ovom različitošću kao našom premisom, izložba izražava čin kustoske interpretacije, prevoda i ponovne konfiguracije radova vis-à-vis fizičkog prostora institucije. Namera jeste da se inspiriše percepcija radova koja ukazuje na nešto izvan kategorija „net arta“ i „nove medijske umetnosti“ zasnovanih na mediju (a da se ne umanjuje važnost snažnih i posebnih korena iracionalnog u net kulturi); da se povežu radovi za polje savremene umetnosti uopšteno, i za njene višestruke medije, priče i teorije. Kao takav, „Predivni svet irrational.org-a“ je sveobuhvatni primer „kustoskog izlaska nove medijske umetnosti iz geta“¹. Izložba se održava na mestu koje je napravljeno za medijsku umetnost i jedno je od mnoštva priredbi koje proslavljaju deset godina medijske umetnosti u Dortmundu, ali fokus je više bio na temama, konceptima i kulturnoj politici radova nego na tehnologiji. Ovo nam ukazuje na to da se jedna esencijalna i formativna strana net umetnosti razvila u estetskom pravcu i razlikuje se od grana predstavljenih na izložbama i festivalima posebnih interesovanja, i simbolično je obeležena Hit Bantingovim samoproglašenjem povlačenja sa scene net umetnosti 1997. godine. Fokus na ovaj razvoj jeste razlog zašto je izložba, iako pokriva proteklu deceniju aktivnosti irrational.org, konceptualizovana, ne kao retrospektiva, već kao eksperiment koji za cilj ima da ponovo aktuelizuje radove ovde i sada. Ovaj koncept podupire široki spektar formata predstavljanja koji uključuju štampane radove, mejling liste 7-11 i logotipe slikane na zidu koje su dizajnirali iracionalisti da bi svojim projektima dali snažnu vidljivost.

Ako posmatramo karakter mnogih radova predstavljenih na irrational.org, ovaj pristup i jeste jedini logičan, čak i obavezan. Aktivnosti iracionalista nisu ograničene na virtuelni prostor interneta. Vebsajt je samo jedna od mnoštva umreženih platformi na kojima funkcioniše kolektiv, često simultano. U nekim slučajevima aspekt veb sajta predstavlja integralni deo radova, u drugima on igra nevažnu ulogu. Zapravo, mnogo radova se odigrava na fizičkim lokacijama u rasponu od gradskih trgova u Londonu ili podzemne železnice u Meksiko Sitiiju do ulica Bristolu ili divljina Škotske, na primer. Stoga, stvaranje „fizičke“ izložbe sa irrational.org nije samo kustoska izjava u institucionalnom diskursu o net umetnosti već priznanje određenog aspekta koji odgovara prirodi radova.

Iracionalisti nisu nikada verovali da internet, a još manje net umetnost, čini izolovanu sferu digitalizovanih podataka ili informacionu utopiju koja može osloboditi ljude od gravitacije fizičkog sveta (penjanje na drveće je podjednako efikasan način da se savladaju takve horizontalne sile). Baš nasuprot, oni namerno ruše granice koje odvajaju virtuelno od realnog i povezuju globalnu mrežu sa ovim svetom lokalnih materijalnih želja, logike i ekologija da bi došlo do bliske razmene između nivoa realnosti² koje se dešavaju u radu „Mašina za pristup ulici“ (Street Access Machine®), 1999. godine, na primer, ili CCTV (1997. godine). Razmena je dijaloška a ne dijalektička, u smislu da dovodi veći broj „glasova“ u igru da bi se stvorilo heterogeno polje komunikacijske aktivnosti. Unutar ovog polja, iracionalisti istražuju svakojake

pukotine, raseline, rupe, ćorskokake i paradokse. Njihov pristup ovoj realnosti na više nivoa i njenoj politici predstavlja znatiželjno i otvoreno eksperimentisanje koje kombinuje autonomni kritički angažman sa dinamikom socijalizujuće, meditativne relaksacije i čiste zabave.

Jedan aspekt koji razlikuje radove iracionalista od radova drugih internet umetnika jeste njihov prevod ili bukvalna interpretacija kompjuterskih principa i neta u fizičkoj formi i kontekstu. Kao *shareware* i radovi koji su otvoreni ka svima kao što je to „Međunarodni dan penjanja na drveće“ (International tree Climbing Day) (2003. do danas), „Studentske iskaznice“ (Student ID Cards) ili „Iracionalni Kurir“ (Irrational Courier) (2000) izložba, oni uspostavljaju mreže u fizičkom prostoru, provaljuju šifre i strukture moći i šire informacije, putem neta u nekim slučajevima, a u nekim ga zaobilaze. Ovi prevodi iracionalista šire ideju fizičkog prostora (priroda, kao i lični uslovi života i urbane strukture) da bi se stvorili novi načini zamišljanja i naseljavanja. Naravno, iracionalisti podjednako prevode i u suprotnom pravcu, kanališući se u net principe izvedene od aktivnosti u fizičkom svetu. Zajedničko prevodima kao izrazima čiste umetničke slobode da se radi na različit, nekonformistički način, jeste vera u stalno menjanje, razmenu, subverziju, transformaciju i pokret kao sredstvo pomoću kog se vara svet, da bi se ponovo otvorio zarad boljeg.

Kao kustos koji radi da bi integrisao hibridnu figuru net umetnosti i savremene umetnosti uopšte, velika je privilegija imati izazov od strane irrational.org. Kao prvo, zbog toga što je kolekcija radova jedna od najšarenijih, jedinstvena i bogata, i poreklom je iz net kulture. Kao drugo, zbog toga što pokazuje kako najbolja umetnost na bazi interneta i kompjutera prkosi formalističkoj kategorizaciji. Internet i njemu slični novi mediji nisu po sebi estetski zanimljivi iracionalistima, pre su to kolektivni dogovori sa kulturnim efektima, emocijama, konceptima i živim iskustvima ovih komunikacijskih alata. Iako iracionalisti koriste svu moguću tehnologiju, oni izražavaju snažno i zarazno uverenje da umetnost sa „ljudskijim interfejsom“ na sve moguće načine predstavlja način da se prevaziđe ili pobegne od tehnološke episteme a da se ne napusti upotreba tehnologije. Kako Hit Banting kaže, umetnost nam dozvoljava da „prilagodimo tehnologiju našem životu umesto da prilagođavamo naše živote tehnologiji“³. „Predivni svet irrational.org“ predstavlja umešanost iracionalnog u ovu adaptaciju i dalekosežne posledice i horizonte, koji obećavaju i koje ono otvara za budućnost umetnosti, koja radi na net kulturi koja se širi u fizički prostor.

1 Pogledati Inke Arns i Jakob Lilemoze: „To je savremena umetnost, budalo“ (It's Contemporary Art, Stupid), Kustoski izlazak nove medijske umetnosti iz geta, u katalogu Argos festivala, Brisel 2005. godine.

2 Hit Banting koga intervjuiše Metju Fuller
(www.ambulantscience.org/legacy_projects/art_for_networks/artfornetworks/interviews/baker_bunting01.shtml).

3 Hit Banting u razgovoru sa autorom, proleće 2006. godine.

- KEY
- CRAB APPLE ----- 189
- WILD CHERRY ----- 87
- WILD PLUM ----- 41
- BLACK MULBERRY ----- 36
- FEAR ----- 29
- FIG ----- 23
- WALNUT ----- 22
- WILD ROSE ----- 20
- FLOWERING QUINCE ----- 17
- BLACKBERRY ----- 16

BRISTOL 2008 FOOD FOR FREE

TECHNOLOGIES OUT OF THE PEOPLE!

„PREDIVNI SVET IRRATIONAL.ORG-A. ALATI, TEHNIKE I
DOGAĐAJI 1996 – 2006” U NOVOM SADU

Kristian Lukić

Izložba „Predivni svet irrational.org-a. Alati, tehnike i događaji 1996 – 2006” predstavlja „multimedijalnu” izložbu u punom značenju te reči. Ovo je jedna od prvih izložbi koja prekida sa „doktrinom” i tabuom da se net.art praksa mora izlagati isključivo u svom „prirodnom okruženju” - mreži. Preko izložbe, praksa irrational.org, koja je u svojoj suštini praksa konceptualne umetnosti, otvara se i onima koji bi mogli da razumeju konceptualni jezik irrational.org, ali ih „obeshrabruje” dodati tehnološki sloj koji je karakterističan za praksu net.art-a i aktivizma devedesetih.

Vreme devedesetih godina XX veka, u kome su prve akcije irrational.org nastajale je vreme ubrzanog razvoja globalne postindustrijske ekonomije, privatizacije javnog sektora, neograničene akumulacije kapitala. Zbog svoje specifične situacije u devedesetim (ratovi u okruženju i sankcije), u Srbiji bi se rad irrational.org možda teže razumeo u vreme kada su prve akcije irrational.org nastajale, npr. radove Rejčel Bejker koja ironizuje mitologizaciju *kreativne klase*, a koja je proizvod društva sa visokim udelom ekonomije usluga, kakvo je Velika Britanija sa londonskom *City*-jem kao svetskom prestonicom kapitala. No, sve veći udeo ekonomije usluga, rast bankarskog sektora, stvaranje menadžerske srednje klase, zavisnost od međunarodnih finansijskih tokova u Srbiji danas predstavlja jasnu poziciju za razumevanje rada irrational.org i u širem lokalnom kontestu.

Takođe se i „povratak prirodi i telu” Hita Bantinga i Kejl Brendon ne bi mogao iščitavati bez neizbežnih u osnovi desnih perspektiva tj. povratka zdravom/iskonskom. Ova distanca od tehnologije možda i jeste tipičan san tehnološkog čoveka, kao što je i romansirani neiskvareni Rusoov divljak bio tipičan san urbanog čoveka. Ali, možda će se zaista i najveći tehno-utopisti sa početka devedesetih godina danas zamisliti koliko je mreža vremenom postala platforma preko koje se beleže kupovne navike preko kreditnih kartica, prate lokacije preko mobilne telefonije ili prati emotivni život subjekata preko *social networking* sajtova. Kao što je apstraktna umetnost i Maljevičev crni kvadrat delimično proizvod pojave fotografije kao savršenog serijskog mimezisa industrijskog sveta, tako je i „povratak prirodi i telu” delimično odgovor na instatnu komunikacionu savršenost digitalnih tehnologija postindustrijskog društva.

Takođe današnja sveprisutnost mobilne telefonije i bežičnog interneta pokazuje problem na koji su neki od članova grupe *irational* ukazivali krajem devedesetih, da tehnologije dominantno postaju sredstvo kontrole i praćenja. Zato je siptomatičan put Hita Bantinga od „zvezde” net.art-a sredinom devedesetih do pozicije neke varijante neoludizma danas. Sa kampanjom korišćenja intrakorpuskularnih čipova ideja o tehnološkom „povezivanju” se završava. Interesantno bi bilo videti da li će postojati neka vrsta javne rasprave kada intrakorpuskularno čipovanje zakonski postane obavezno. Ili će to tada biti predstavljeno kao „prirodno”? Da li će tada izgleda „čudno”, „neprirodno”, da ne želite čip kao što je danas čudno da nemate mobilni telefon ili lični kompjuter? Da li će savremeni neoludisti poput Hita Bantinga biti budući jeretici?

Kako je slogan „Technologies to the People” (slogan Daniel Garsije Anduhara, člana *irational.org*) bio aktuelan u vreme sredine devedesetih kada je problem sa tehnologijom (barem je tako izgledalo tada) bio u neravnomernom pristupu istoj i slobodnom protoku informacija, uskoro bi slogan mogao biti „Technologies Out of the People!” što nam neki članovi *irational*-a već neko vreme poručuju.

No, upravo da zbog pesimističke projekcije budućnosti ne odustanemo od razmišljanja o istoj, pobrinuli su se *irational* sa svojom taktikom da probleme kao što su genetska modifikacija, kontrola genetičkog materijala, širenje elektronskog nadzora, tehnološki jaz, granice, (ne)sloboda kretanja, ne izbace pred noge posetioca izložbe i izazovu kontraefekat usled količine realnosti koje su deo izložbe. Taktika *irational.org* je da kod posetioca izložbe izazove određenu nelagodu upravo zbog zabavnog i šaljivog načina na koji *irational.org* pristupa ovim temama.

Izložba nam ne daje alibi da okrenemo glavu od ovih „ozbiljnih” tema zato što su dosadne, teške ili „već viđene”. Evo one su tu, zanimljive, zabavne, ima i konceptualnog i umetničkog, za svakog po nešto, ali nema izgovora da se ne razmišlja o sadržaju. Praksa *irational.org* pokušava da odgovori savremenoj kulturi Homo Ludensa u kojoj je koncept „ozbiljno” sve

relativnija kategorija, posebno u političkom i društvenom kontekstu, kada politika postaje zabava, a zabava politika.

Možda upravo i „neozbiljna” strategija, igra, *irational.org*-a jeste jedan od mogućih odgovora kako ovakav sadržaj isporučiti današnjem društvu zabave. Možda je strategija koju su koristili Komar i Melamid sedamdesetih godina u Sovjetskom Savezu u uslovima totalitarnog političkog koncepta bliska strategiji *irational.org* samo u izmenjenim političkim okolnostima? Drugim rečima: Kako sam prestao da se plašim i zavleo čip?

EKSPRESIVNOST NEPOSLUŠNOSTI

Metju Fuler (Matthew Fuller)

„... ČINITI STVARI VIDLJIVIMA JE ČESTO DISKRETAN POSAO I OBIČNO UŽIVAMO U TOME ŠTO SMO, NEKAKO, NEVIDLJIVI A OPET SVEPRISUTNI...“*

U raznim vojskama postoji disciplinski „zločin“ poznat pod nazivom *nema neposlušnost*. Vojnik reaguje na naredbe oficira tako što „ne radi ništa, ne izgovara ništa, niti direktno odbija naredbu; ne poštuje red“. U ovu kategoriju nepoštovanja spada i kada vojnik sporo izvršava naredbe, a i to kad radi, onda radi prilično trapavo, ili kada se upilji dok mu neko nešto naređuje. Neposlušnost je momenat kada nešto prestaje da bude poslušno, kada ne prepoznaje nižu kategoriju na koju je neko upućen. Bez izgovaranja reči, govori se o nečemu što se ne sme ili ne može reći. Situacija se menja, slojevi se nameštaju geološkom neumitnošću ili se iznenada izdignu i onda se na vazduh pomalijaju različitosti, tuneli, ideje i mnoštvo načina na koje se nešto može obaviti.

Jedno od mnoštva stvari koje karakterišu rad *irational* jeste pokretanje izražavanja neposlušnosti. Kada se stvari kreću od dole i ne mogu se lako presložiti kao kada bi se karte pomešale i ponovo složile jedna na drugu, gde svaka može da bude na mestu svake. Stvari dolaze sa odnosima, glasovima, načinima na koje se našto čita, zabranama, zakonima i tome sličnom, uz njih, zajedno sa tehnološkim infrastrukturama i mogućnostima. Unutar kompleta strukturisanih odnosa, kakvi se mogu sresti među grupama, organizacijama i pojedincima; u softveru i u redu koji vlada na internetu; između podataka i estetskih modela; između različitih stvari postoje niti koje ih vežu. Kada dođe do erupcije jednog sloja u drugi, kada, na primer, umetnik počne da se obraća nekom vladinom odeljenju kao da mu je drag prijatelj ili kada klijenti krenu da veruju u pomisao da treba biti odan kompaniji, kada izmišljaju i krenu da sređuju situaciju u supermarketu, poboljšavaju ga, oslobađa se pozitivan, nekontrolisan osećaj pomaganja.

Neposlušnost je kada se pronalaze i dokumentuju načini na koji se granice prelaze bez potrebe za pasošem, kada se od država sa obe strane ne traži linija razgraničenja. Neposlušnost je kada siromašnom stanovništvu pružate ugodnosti visoke tehnologije, i na taj način im garantujete ulazak u čuda informacionog društva. Neposlušnost je kada date studentima besplatnu iskaznicu koja je neophodna za pristup uslugama. Takva neposlušnost nije nema, ali nije ni direktna. Uz nju možemo osetiti i razumeti posebne trikove i ukuse koje nam pruža red. Izražavanje neposlušnosti tiče se uspostavljanja uslova u kojima donji slojevi govore, pevaju ili krenu da luče svoju uređenost čula. Ali ono takođe govori o ulozu koja se igra u takvim situacijama, u *real time*-u, kao da je reč o pravom životu: ne samo „istraživanje“ ili smrtonosna „strategija“. Ono podrazumeva pokretanje estetskog osećanja koje je višestruko, koje može da vidi mnogo slojeva u igri, ali sa dovoljno profinjnim osećanjem za apsurdno, da se nauči da se stvari čine časno i skromno.

Kada neko pristupi nekom entitetu, ogradi, na primer ili drvetu u centru grada, računarskoj mreži ili sistemu reči, značenja i vlasništva, i pokuša da to savlada, pokuša, zabave radi, da njihove kapacitete dovede do nekog odnosa sa tim entitetom, da pređe rukama i očima preko njih, da oseti pukotine i udubljenja koja mogu biti nešto što će biti oslonac njihovim prstima na nogama, oni se stavljaju u poziciju nekoga čije su oči širom otvorene i gde može doći do prevrtanja. Da bi se takvo prevrtanje sprovelo po redosledu, mora se naći sredstvo pomoću kog se možemo igrati neizgovorenim vezama svih entiteta u jednačini. Dovođenjem nove količine ideja, suvo, detinjasto viđenje kombinacija onoga što je obično, što je, recimo, razumljivo i vezano za svoju svrhu, pokreće uzbuđenje iščekivanja onoga što bi, takođe, moglo da se desi. Entiteti svuda po svetu, osobe, kao i mnogi među njima mogu se, takođe, delom primetiti i ponovo zamisliti kroz osećanje i telesnu inteligenciju svog uzbuđenja.

Otkrivanjem načina razmišljanja putem ovog udvajanja čulnog, intuitivnog i struktuiranog kada su strukture koje mogu biti sazvani globalni medijski sistemi, finansijske strukture ili softverski protokoli i transportni sistemi, kao i lične i međusubjektivne uloge koje dobijamo i stvaramo, dovodimo do stvaranja izazova estetiци i teorijama umetnosti. Takav posao može ih postaviti u situaciju u kojoj će biti napetosti u više dimenzija nego što su navikli. Izlaz iz ovoga jeste da se razvije određena vrsta lakoće. Neposlušnost je, takođe, taj momenat kada neko odbija da bude pritisnut, i ovde ne postoji istinska razlika između estetike i pragmatike.

(Estetika opisuje angažovanje sa percepcijom i čulima a pragmatika određuje prostor u kome dominira neodređenost za obavljene stvari i razumevanje dubljih šema strukturisanja i načina i sredstava koje dolaze u kontakt sa neposlušnim.)

Ono što je karakteristično za *irrational* projekte jeste njihova jednostavnost. Tehnologije koje se koriste su u velikoj meri najjednostavnije, slike, tipografija, izjave, navigacioni sistemi,

slogani, pokloni: zajedničko za sve njih je lakoća samogestovne obuke. Zbog te i takve lakoće mogu se izvući linije velikom brzinom od jedne tačke do druge, od jednog načina na koji se stvari obavljaju do drugog, projekat može biti brz i ubrzan.

Ono što jeste najvažnije takođe je pitanje lepog vaspitanja, stila usled koga je pristup lak, možda ponekad više pristupa nego što bi to bilo „mudro“. Iscrtavanje linije od jednog mesta do drugog se realizuje na nivou mapiranja, vizuelizacije određenih odnosa i procedura, ali takođe kroz produciranje udvajanja između različitih sistema. Zajednički štosevi i nevažni dokumenti u kojima se vidi da politička svest postoji, i malim ali merljivim sredstvima pomoću kojih imaju prođu, dovode nefunkcionalne, superlokalne, privremene obične medijske sisteme u kombinaciju sa nečim što bi se moglo smatrati visokom tehnologijom ili dovodi do reciprocitetnog ispadanja iz globalne mreže. Još jedna jako važna prednost jednostavnosti jeste da vas ona ne opterećuje profesionalnošću. Ako biste mogli sve da urušite u bilo kom času, verovatno bi vam bila zanimljivija činjenica da nastavljate. Asketizam izaziva osobu da postane lagana, da se ne preda u potpunosti vrtlogu neposlušnosti, već da preskače preko njene površine kao kamen koji skače po vodi i pravi krugove kada je dotiče. Istovremeno, stvaranje osnovnih alata za praktičnu primenu, kao što je to TM Selektor (TM Selector), ne može da se u potpunosti odvoji od želje da se otkrije šta se dešava kada se elementi privuku da bi sondirali jedan drugog i testirali, modulirali i igrali se sa svojim predodređenim mogućnostima. Dok to, uistinu, može biti suptilno, lakoća je takođe sredstvo za navigaciju eksplozivnosti, čiste višeslojnosti neposlušnosti. U društvima koje se stalno restrukturiraju ka brutalnim idealizmima tržišta i identiteta, eniteti poput pasoša, bankovnih računa, genetskih podataka, ličnih karata i prilika za posedovanje, nacrtani su kao namagnetisani gvozdeni opiljci u široj paterni usklađivanja i disonance. A na drugim, pak, nivoima, reč opet biva izvajana moćnim blokovima načinjenim od straha i vere. U takvim uslovima treba insistirati na ekspresivnosti neposlušnosti: pažljivo i zaigrano iscrtavanju linija između domena, funkcija i entiteta, u svakom slučaju, svet ponovo vode u igru.

* Minerva Cuevas, Public Lighting and Moonlight, 2005.

OZBILJNA ZABAVA SA *IRATIONAL* (OVA IZLOŽBA JE JEDNA VELIKA ŠALA!)

„PREDIVNI SVET IRATIONAL.ORG-A. ALATI, TEHNIKE
I DOGAĐAJI 1996 – 2006” U NOVOM SADU

Branka Ćurčić

Posmatrajući postavku izložbe „Predivni svet irational.org-a” u Novom Sadu, jedan prijatelj je prokomentarisao da većina predstavljenih radova iracionalista podseća na vrstu treninga ili vodiča za preživljavanje post-apokaliptičnog doba. Pomislila sam da je to jedna vrlo smela izjava, u svojoj suštini preterana, netačna i da zvuči kao šala, ali da postoji nešto interesantno u vezi sa njom. Mapiranje izvora besplatne hrane, ilegalno prelaženje fizičkih i (mentalnih) granica, sponzorisana vežba evakuisanja u slučaju pandemije gripa su delovi radova grupe *irational* koji bi delimično mogli potpasti pod ovakvu tvrdnju. Međutim, temati pomenutih radova pre svega komentarišu, kritikuju i tragaju za inovativnim akcijama koje bi mogle da predstavljaju alternativu: strukturama dominantnih monetarnih odnosa, ekonomizovanim i utvrđenim granicama između (evropskih) država, kreiranoj globalnoj atmosferi straha i samo-nadzora, itd. „Vodič za post-apokaliptično doba” je svakako preterana tvrdnja, ali je na tragu nečega što bi se moglo nazvati iznalaženjem inovativnih akcija koje otkrivaju potencijal za transformaciju krize savremenih “oblika života”. Na tragu ove tvrdnje, radovi grupe *irational* u mnogim svojim aspektima dodiruju jednu od velikih enigmi – iz kojih razloga se obavezujemo da poštujemo kreirana pravila (neka ti ne padne na pamet da se buniš!) i na koje načine je moguće okrenuti leđa ovakvim oblicima poslušnosti, odnosno, kako efektivno praktikovati neposlušnost.

U mnoštvu radova predstavljenih na novosadskoj izložbi (ukupno 31), vrlo je teško naći zajednički imenitelj za, u formi i sadržaju, raznolike radove. Ono što ih karakteriše je inovativnost, razigranost (ne samo kada su tela i fizičke akcije u pitanju), lakoća (pristupa i realizacije, ali uz visok stepen promišljanja), duhovitost, jednostavnost, ironija, nestašluk – jednom rečju „šala”. Ovaj bremeniti termin ne treba olako shvatiti. Šala predstavlja devijaciju uobičajenih praksi pojedinaca. Ona omogućava da se dođe do nečeg neplaniranog i neočekivanog. U svom specifičnom značenju, šala je aktivnost koja potkopava i suprotstavlja se sistemu preovlađujućeg mišljenja i koja otkriva mogućnosti promene savremenih oblika života. Smatra se da se šala kreira neobičnim i iznenađujućim kombinacijama datih elemenata ili iznenađnom devijacijom ne-lako-vidljivih elemenata, čime se dolazi do manje ili veće nekoherentnosti sa redom ili pravilom od kojeg se krenulo. Šala povezuje različite elemente, kontrastne, suprotstavljene ideje i otkriva ono što je skriveno na vrlo smeo način. Ona se često dovodi u vezu sa širim aspektom kreativnosti, ne kao nešto što je samo po sebi svojstveno ljudskoj prirodi, već kroz (kreativnu) upotrebu kritičnih situacija kao sopstveno igralište za eksperiment.

Šala je *dijagram*, *mapa* inovativne akcije, mikrokosmos koji pravi prekide u kružnim fluksevima naših iskustava. Na kraju krajeva, šala ne ilustruje na koliko je različitih i čak suprotstavljenih načina moguće poštovati uspostavljena pravila, već predstavlja vrstu vodiča kroz prakse divergencije i odvajanja od, koje nastaju pri uspostavljanju tih pravila i koje su i najveći potencijal za njihovu promenu. Šala je tehnika koja nam omogućuje modifikovanje oblika života i kroz upotrebu tih tehnika, omogućuje da se dosegne nešto neočekivano, često neuhvatljivo, nešto za šta ne bismo verovali da je moguće, nešto gotovo iracionalno. Naravno, šalu nije moguće jednoznačno definisati, jer ona ima svoje brojne varijacije, gotovo *botaničke* taksonomije. Ona može biti čisto jezička, konceptualna, obmanjujuća, višeznačna. Ono što je izvesno je da se šala *penje* na ramena utvrđenih pravila i vrši promenu uobičajenog i prihvatljivog ponašanja. Šala je inovativna aktivnost koja se realizuje u javnom prostoru i koja donosi *zadovoljstvo*.

Obično se smatra da svaka šala ima tri komponente: autora šale, objekat ili metu šale i „publiku”, odnosno neutralnog posmatrača/receptora koji verifikuje šalu, razume je i doživljava *zadovoljstvo*. „Treća” osoba je krucijalna za šalu; ona je uljez koji je čini mogućom. Nemoguće je zamisliti šalu koja ostaje u domenu privatnosti. Šala, kao i politička i umetnička aktivnost, zahteva prisustvo publike i javno organizovani prostor. Za autora šale, činjenica da stvara nešto novo erodira i neutralizuje njegov eventualni „profit zadovoljstva”. „Treća” osoba ima mogućnost da prevaziđe ovu inhibiciju bez bilo kakvog gubitka – to je razloga zašto se treća osoba smeje šali od sveg srca. Iako ne čisto verbalne već pre konceptualne, šale koje nastanjuju radove grupe *irational* imaju efekta na neutralnu publiku. Nemoguće je ne odreagovati smehom na promotivne video radove ove grupe, na radove kao što su *Unfare*, *TM Clubcard*, *Cultural Terrorist Agency*, *Student ID Card*, *Art of Work*, *Street Access Machine*, itd. Radovi na izložbi „Predivni svet *irational.org-a*” poseduju strukturu

šale kojoj se zbog njene „neozbiljnosti” često poriče pravo na ozbiljne implikacije, dok zapravo upravo ona jeste najpogodnije sredstvo da se kaže nešto ozbiljno – da se ukaže na efekte sistema i na načine njegove promene.

Zašto je izložba „Predivni svet *irational.org-a*” značajna za Novi Sad i Srbiju? Svakako bi prvi odgovor to što poseduje efekat *ars combinatoria*-e umetnosti na internetu i umetnosti u fizičkom prostoru sa svojom „mesnom”/telesnom komponentom, što je značajno za shvatanje i praksu same (net)-umetnosti. Međutim, ono što je posebno zanimljivo za prostor Srbije je da ova izložba kao i rad grupe *irational* otvara puteve koji nisu upisani na znanim političkim mapama. Kroz neočekivano i iznenađno (gotovo iracionalno), izložba otvara prostore koji odlaze od i suprotstavljaju se sistemu preovlađujućeg i utvrđenog mišljenja, otkrivajući potencijal za modifikaciju i transformaciju savremenih oblika života.

OPISI RADOVA

Minerva Cuevas/Korporacija Mehor Vida (Minerva Cuevas/Mejor Vida Corporation)

ANTI-NATO – NUKLEARNA ZIMA (Anti-NATO – Nuclear Winter)

2004.

Slika na zidu

Dizajn i izgled slike je nastao kao rezultat istraživanja vojnih strategija NATO-a i njihovih posledica po okolinu kao potencijalni izvor napada nuklearnim oružjem ovih snaga.

Hit Banting (Heath Bunting)

BEZ KARTE

(Unfare)

2000.

Internet dokumentacija izmišljenog pisma

www.irational.org/heath/unfare/

Uramljeni štampani radovi

Kao stanovnik Bristola koji često putuje u London, Hit Banting je osetio da ima obavezu da proučava mogućnost besplatne upotrebe javnog prevoza. On je do u detalje otkrio koje vozove retko pohađaju kontrolori i kako bi trebalo da se ponaša prema onima koji se jesu pojavljivali. Njegova taktika nije uključivala preskakanje ograda ili falsifikovanje karata – on je jednostavno posmatrao navike svojih saputnika kao i navike kontrolora i prodavaca karata. Proučavajući učestalost kontrole i nakon što je sakupio statističke podatke, mogao je da prilagodi svoj sopstveni raspored (ne)redovnom rasporedu na železnici. On je objavio svoja otkrića u veoma uverljivom pismu kojim ga obavestavaju da je „Prva velika zapadna železnička kompanija“ donela odluku da se Hitu Bantingu daje neograničena mogućnost putovanja u okviru njihove mreže pruga. [Susanne Ackers]

Kejl Brendon (Kayle Brandon), Hit Banting
CRVENA#MREŽA
(Red#Net)

2003.

Intervencija u javnom prostoru i onlajn dokumentacija
duo.irational.org/red_net/

Zidna slika logotipa, umnožene kopije priručnika i mreža

Uvođenje ovog projekta ticalo se stvaranja nečije sopstvene mreže, Kejl Brendon i Hit Banting kažu: „Net* je višefunkcijska, propusna, prenosiva površina koja preusmerava i ponovo izvodi pokret.“ Kada se okači vodoravno, net je most ili mesto za odmor; ako se okači uspravno, onda ga možete upotrebiti za bekstvo ili od njega napraviti barijeru; kao alat može da se koristi ili da drži nešto ili da napravite zamku. Osim što su indirektno povezani sa Gordon Mata – Klarkovim (Gordon Matta-Clark) „net radovima“, projekat se povezuje sa Bantingovim i Brendoninim stalnim stvaranjem, primenom i istraživanjem alternativnih površina, kao što je „uspravna superpovršina“ na „Međunarodni dan penjanja“. Ove površine su pozivnice da se kritički i kroz igru ponovo angažuju u pokretu i struktura, da postanu svesni fundamentalne neodređenosti svega oko nas, do bliske veze između oslobođenja i zatvaranja, bezbednosti i opasnosti. Nadalje, Crvena#mreža odražava otvoreni duh „uradi sam“ koji karakteriše većinu *irational* projekata koji pomaže ljudima da kontrolišu sopstvene pokrete. Ovo je net kultura na uličnom nivou, ništa impresivno i prilagodljivo svakom kontekstu. [*Jacob Lillemose*]

*Net (engleski- mreža, prim. prev.)

Hit Banting

GLOBALNO ZAGREVANJE
(Global Warming)

2003.

Poster, foto dokumentacija

irational.org/heath/global_warming/

Poster i fotodokumentacija

Slogan iz 2003. godine koji je glasio „Globalno zagrevanje je vaša krivica“ bio je nastavak postera protiv automobila iz 1989. godine, koji se mogu čak i danas videti pored auto-puteva, pre svega na autoputu M32 u Bristolu. Banting je reprodukovao jedan takav poster na kome je pisalo „ZABRANITE MOTORNA VOZILA“ (iz 1989. god.), i pored njega napravio jedan na kome je pisalo „GLOBALNO ZAGREVANJE JE VAŠA KRIVICA“ (iz 2003. god.). Njegov komentar: „Nedavno sam otkrio četrnaest godina star poster na kome se traži zabrana motornih vozila, koji je bio deo akcije „Dan bez automobila“, u kome sam takođe učestvovao. Moj doprinos je bio u tome da sam taj dan vodio emisiju na radio stanicu i fokusirao se na to da ubeđujem vozače automobila da sagledaju svoje pojedinačne destruktivne putne aranžmane. Ovaj poster me je nagnao da razmišljam o važnosti dokumentovanja i arhiviranja ulične umetnosti i propagande. Na primer, ko beleži ove često neuspešne pokušaje da se načine koraci napred u načinu na koji mislimo i ponašamo se? Postoji vrednost u tome što ne dozvoljavamo da se greške prošlosti ne smeju zaboraviti i što se tiče regresivnog zločina i progresivne aktivnosti. Restauracija i zamena starih protestnih postera ima veliku vrednost sama po sebi, ali može se pojačati kontekstualizacijom.“* [*Inke Arns*]

* Hit Banting, irational.org/heath/global_warming/

Kejl Brendon, Hit Banting

HRANA ZA DŽABE (Food For Free)

2005.

Internet baza podataka

duo.irational.org/food_for_free/

Internet veb sajt, ručno izrađena mapa

Hrana za džabe je baza podataka na internetu koja je napravljena da bi korisnik mogao da živi jedući jestive biljke koje rastu u divljini i mogu da se nađu u razna doba godine. Baza podataka je podeljena na kategorije kao što su „Jestiva gradska hrana“, „Jestivi gradski organizmi“, „Jestiva britanska hrana“ i „Jestivo baštensko cveće“, i daje obilje informacija o tome gde u gradovima i kada tu hranu treba jesti. Projekat nije samo u vezi sa ponovnim aktiviranjem izgubljenog znanja u vezi sa skupljanjem hrane, on se tiče stvaranja alternativne ekonomije, pomoći ljudima da prežive van struktura monetarnih odnosa. [Inke Arns]

Danijel Garsija Anduhar/Tehnologije narodu (Daniel García Andújar/
Technologies to the People)

IRATIONAL PROMOTIVNI VIDEO (Irrational Promotional Video)

1998.

DVD

Snimljeni materijal visećeg mosta koji se ljulja sa kolima na njemu prati gitarski rif hevi metal muzike. Odjednom vidimo vozača kako isključuje muziku, muzika staje dok se on ljulja na mostu, i čuju se ptice kako pevaju. Sve je mirno. Čovek gleda u kameru i sa smešnim osmehom na licu kaže „Izvini“. Video predstavlja mudar način za oglašavanje, precizna ilustracija načina na koji *irational* ljulja naše mentalne i fizičke infrastrukture sa delikatnom ravnotežom između opasnosti i humora. Video je prvobitno bio upotrebljen od strane korporacije koja je bila vezana za tehnologiju. [Jacob Lillemose]

Kejl Brendon

**IRATIONAL TRANSFER PRODAVNICA
(Irrational Transfer Stall)**

2006

Instalacija štampanja irrational logoa i peglanja na majice
nema url

Predstavljeno kao instalacija za štampanje irrational logoa i peglanja na majice, platnene torbe i donji veš

Prodavnica majica Kejl Brendon omogućuje posetiocima da primene *irrational* logoe na majice, torbe i donji veš, peglanjem. Selekcija jeftinih majica i torbi je u ponudi umetnice, ali logoi takođe mogu biti štampani na garderobu po sopstvenom izboru. Instalacija se sastoji iz stola sa kompjuterom na kome je moguće odabrati veliku količinu logoa, štampača, elektronske pegle i daske za peglanje. Instrukcije kako koristiti ovu instalaciju se nalaze na stolu i u uputstvu. Nastalo iz niza radova koje su proizveli članovi grupe *irrational*, individualni motivi koji se apliciraju peglanjem dodaju retrospektivnu komponentu rezultatima *irrational*. [Francis Hunger]

Rejčel Bejker (Rachel Baker)

**KA SMRTI – VEŽBANJE ZA KULTURNE RADNIKE
(Towards death – A workout for cultural workers)**

2006.

Digitalni video, 7' 30", predstavljen u okviru video programa izložbe

Snimljena za izložbu po imenu „Predivni svet irrational.org“, video donosi temu rada Rejčel Bejker „Umetnost rada“ iz 1999. godine. Koristeći snimke i tehniku snimanja unazad, video prikazuje isečke iz snimka aerobik vežbi Sindi Kroford (Cindy Crawford) sa snimcima *irrational* i HMKV članova koji izvode iste vežbe i pokrete u postindustrijskom pejzažu Rura u pozadini. Snimanje se odigralo avgusta 2006. godine, nešto pre nego što je izložba u Dortmundu otvorena. Zahvaljujući desetini međunaslova inspirisanih izvorima kao što su Paolo Virno (Gramatika mnoštva), vežbe aerobika američkog uzora i njenih imitatora su transformisane u „kratku meditaciju o radu, igri i vežbanju“ (Bejker). Detaljno gledano, Virnove teze o rastućem zamućivanju granica između rada i ne-rada danas, grafički se ilustruju na različite načine koji očigledno otkrivaju načine ponašanja i rada koji se zahtevaju od radne snage, nesigurne u postindustrijskom dobu. Zajedno sa muzikom Kameron Baina (Heliogabalus/Vaw, Difficult Fun), pojavljuje se čvrst, nekad mračan a nekad smešan portret stanja trenutnih uslova rada. U isto vreme, po Bejkerovoj, video portretiše *irrational* grupu (posebno Hita Bantinga) i njegovu opredeljenost za kolektivne akcije, igru i fizičke aktivnosti. Oni su postali čitljivi u proširenom okviru tekućih transformacija koncepta rada. [Inke Arns]

Markus Valentajn/sic (Marcus Valentine/sic)
KAKO BITI RADIO STANICA ZA ZAJEDNICU
(How to be a Community Radio Station)

2003.

Onlajn instrukcije za pravljenje ultrakratkotalasnog ili srednjetalasnog radio predajnika

www.irational.org/sic/radio/

Knjiga, štampani materijal sa instrukcijama i radio predajnik

Dokumentacija koja je predstavljena u formi veb sajta, prvobitno je imala naslov „Kako biti radio pirat“, ali je bila preimenovana jer je BBC insistirao na tome. Na sličan način radovi kao što su „Tour de Fence“, ovaj projekat se tiče problema pristupa ograničenjima i hijerarhijama i načina da se one podriju. Posebna pažnja je posvećena davanju detaljnih instrukcija kako da se napravi radio-predajnik. Pored nekoliko priručnika za pravljenje predajnika koje je iracionalno *irational* sakupilo, izložba sadrži i predajnik u punoj funkciji kao i novi, tek izašao iz štampe klasičar „Radio je moja bomba“. [Francis Hunger]

Rejčel Bejker

KLUPSKA KARTICA TM – ZARADUJTE POENE DOK SURFUJETE (TM Clubcard – Earn Points When You Surf)

1997.

Onlajn formular za prijavu za klupsku karticu, dokumentacija pisama od advokata www.irational.org/tm/clubcard/front.html,

Štampana uramljena pisma, štampani oglasi za klupske kartice na zidu

Lanci supermarketa Tesko i Sejnzburi (Tesco, Sainsbury's) bili su među prvim britanskim prodavcima na malo koji su uveli sistem kartica lojalnim mušterijama. Kompanije koriste ove kartice da dođu do podataka o načinu kupovanja njihovih mušterija, a mušterije bez problema otkrivaju lične podatke u zamenu za sniženu cenu kupljenog. „Tesko klupska kartica“ je perfidno nazvana tako jer je sugerisala da otkrivanje ličnih podataka može biti nagrađeno članstvom u ekskluzivnom klubu sa sličnim mušterijama. Ali sve što kompaniju zanima bile su navike kupaca – njihovo umrežavanje nije bilo u planu. Projektom „socijalnog hakinga“ TM Klupska kartica*, Rejčel Bejker pretvara centralizovanu bazu podataka klijenata u istinsku socijalnu mrežu. Ona je dobila kartice od raznih ogranaka Teska, onda ih je distribuirala putem lažnog Tesko sajta o svom trošku. Da bi dobili jednu od njenih kartica, od posetilaca njenog veb sajta, čiji izgled je neverovatno sličan autentičnoj Tesko stranici, se zahtevalo da odgovore na pitanja koja su donekle drugačija od pitanja koje postavlja lanac supermarketa. „Šta vam se više dopada – kupovina ili seks?“, „Jeste li organizovani ili ne?“ Rejčel Bejker je pozvala članove ove rastuće mreže da na svojim sajtovima instaliraju Tesko slike hiperlinkovane na originalni Tesko sajt. Što se češće ovi sajtovi posećuju, više poena ćete dobiti. Kada god član sakupi određeni broj poena, Rejčel Bejker šalje spam poštu mušterijama TM Klupske kartice, kao što bi Tesko poslao popust u takvim slučajevima. Nakon tri meseca, Rejčel Bejker je dobila pismo od pravnih zastupnika Teska u kome su joj pretili pravnim postupkom (za nepoštovanje zaštitnog znaka, nepoštovanje prava na umnožavanje, i za nezakonito lažno predstavljanje) ako odmah ne prekine projekat. Bejkerova je brzo prebacila čitav projekat na lanac Sejnzburi i ponudila Sejnzburi klupske kartice. Naravno, uskoro su joj pisali advokati Sejnzburiza. Danas su na internetu ostala još samo pisma koja je dobila od raznih pravnih službi.** [Inke Arns]

*TM je pseudonim Rejčel Bejker – Trina Mould a ne zaštitni znak (trade mark)

**Za dodatne podatke o ovom projektu možete otići na www.irational.org/irational/media/ica.html (Pit Gomez, ICA, 1997. god.) i na www.heise.de/tp/english/html/result.xhtml?url=/tp/english/special/ku/6168/1.html&words=Rachel%20Baker

Rejčel Bejker, Hit Banting

**KULURNA TERORISTIČKA AGENCIJA
(Cultural Terrorist Agency/CTA)**

1999.

Onlajn projekt

www.irational.org/cta/

Projekcija sa grafoskopa, zidna slika logotipa

CTA je najstrašnija kapitalistička noćna mora: ona koristi taktičko finansiranje, koje je oruđe kapitalizma, da skupi fondove i podrži kulturne projekte koji se obavljaju u „zonama konflikta sa kapitalističkim fundamentalistima“. S druge strane, neke od politika i projekata koje je podržala CTA, kao što je projekat Superkorov (Natural Reality SuperWeed) u najprirodnijem obliku, čiji je cilj da sabotira genetski modifikovane useve tako što širi genetski modifikovan korov, istovremeno dolazi u konflikt sa konvencionalnom etikom antikapitalističkog aktivizma. Neodređenost je u celini namerna (ipak, iracionalno „poriče kategorizaciju“). Umesto da dovede do lakog i politički korektnog rešenja u sto godina dugoj borbi protiv kapitalizma, projekat je osmišljen s namerom da izazove konfuziju, frustraciju i da bude usmeren na to da saznamo koliko daleko možemo i moramo ići u borbi protiv „dominantnih sistema smislenog i njihovog definisanja realnosti i prirode“ u svetlu današnjih događaja. CTA je vezana za tekući kulturni projekat ®™ark, kako se i nagoveštava u razlici u imenu i u logotipu, CTA predstavlja radikalniju i problematičniju verziju, što je i potrebno ako uzmemo u obzir trenutne visoke nivoe svesti javnosti u vezi sa terorizmom. CTA postavlja pitanje da li terorizam može da se primeni da služi dobrom. Izjava misije CTA je do sada prevedena na danski i holandski; oni koji žele da pruže prevode na druge jezike mogu to da urade putem elektronske pošte na irational@irational.org, i da navedu „translation of www.irational.org/cta/index.html“ u predmetu pisma. *[Jacob Lillemose]*

Hit Banting

**LONDONSKA PIRATSKA STANICA ZA SLUŠANJE
(London Pirate Listening Station)**

2004.

Net radio projekat sa internet strimom

scanner.irational.org/

Internet veb sajta sa zvukom

Londonska piratska stanica za slušanje je baza podataka sa gotovo iscrpnom listom piratskih radio stanica u Londonu, zajedno sa njihovim vremenom emitovanja. Stanica takođe ima strim za prenos FM stanica na internetu iz Londona, i tako još više širi moguću publiku. Nasuprot Nemačkoj, gde piratske stanice igraju malu istorijsku ulogu, Velika Britanija se hvali velikom bazom obožavalaca i aktivnom zajednicom zainteresovanom za ilegalne emitere radio programa. Radio Karolina (Caroline), jedna od glavnih piratskih stanica, emitovala je program (sa prekidima tu i tamo) od 1964. do 1991. godine sa broda koji je bio ukotvljen u međunarodnim vodama blizu britanske obale. Čuveni BBC disk džokej Džon Pil (John Peel) je započeo svoju karijeru na piratskoj stanici Radio London. Kako se platforme otvaraju za nove stilove koje su komercijalni emiteri u prvi mah odbacivali, na primer, pank, rege, dram end bejs i grajm, piratske stanice su tradicionalno imale velik uticaj na razvoj muzike u Britaniji. *[Francis Hunger]*

Danijel Garsija Anduhar/Tehnologije narodu

MAŠINA ZA ULIČNI PRISTUP®

(Street Access Machine®)

1996.

Veb sajt, štampani leci, poster

www.irational.org/tttp/*sitettP/

Originalni poster

Proizvodi koje nudi Tehnologije narodu (TTTP), kompanija koju je osnovao Danijel G. Anduhar, variraju od Mašine za ulični pristup®, preko Kartice za oporavak®, Mašine za ulični pristup internetu®, do ličnog Folkkompjutera®. Svi ovi (izmišljeni) proizvodi i tehnologije imaju za cilj da dozvole siromašnijim društvenim slojevima da učestvuju u nastanku informacionog društva. Dok Mašina za ulični pristup internetu® obećava „pristup svima“, uz pomoć Mašine za ulični pristup® i Kartice za oporavak® prosjaci mogu da primaju isplatu pomoću kreditne kartice. Projekat raskrinkava uverenje koje propagiraju oni koji prave slične proizvode (i po kalifornijskoj ideologiji*), da je potencijal za demokratizaciju vezan za tehnologiju. Svet koji pokazuje TTTP na svojim posterima i lecima niti je bolji samo zahvaljujući angažovanju tih novih tehnologija, niti je pristupačan svima, nasuprot tvrdnjama provajdera telekomunikacionih aplikacija. Čak i ako koriste najnovije alate informatičkog društva, prosjaci ostaju prosjaci, socijalno marginalizovani ostaju socijalno marginalizovani. Tehnologije na neki način osnažuju ali ne menjaju socijalne strukture. Kada je projekat predstavljen u Hamburgu 1996. godine, (bona fide) pismo stiglo je od kompanije Apple, u kome kažu da je kompanija zainteresovana za (izmišljene) proizvode TTTP-a**. [Inke Arns]

* Videti Ričard Barbruk i Endi Kameron (Richard Barbrook, Andy Cameron): Kalifornijska ideologija, u Telepolisu, 5.februara 1997. www.heise.de/tp/r4/artikel/1/1007/1.html

** un-frieden, sabotaža WIRKLICHKEITEN, neslaganje.sabotaža realnosti, Kunstferajin i Kunsthau Hamburg, 1996. Kustosi su bile Inke Arns i Ute Forkeper, videti www.projects.v2.nl/~arns/Archiv/Discord/. U vezi sa učešćem Tehnologije narodu, pogledati takođe, Inke arns: Tehnologija narodu® - naš spozor, ili : Kako smo privukli pažnju i AppletM i nemačke levičarske umetničke kritike. U: Tehnologije narodu®. Godišnji izveštaj 2000 (t.j. Danijel G. Anduhar), Alikante, 2001, www.projects.v2.nl/~arns/texts/tp.html

Kejl Brendon, Hit Banting

MEĐUNARODNI DAN PENJANJA NA DRVEĆE (International Tree Climbing Day)

2003. godina nadalje

Internet dokumentacija

duo.irational.org/international_tree_climbing_day/

Poster

Od 2003. godine, *irational* i njihovi prijatelji na *Institute for Applied Autonomy* organizuju godišnje okupljanje u okviru koga se pozivaju ljudi da im pristupe u skoro zaboravljenoj, ali prijatnoj aktivnosti penjanja na drveće. Kao što poster iz 2005. godine kaže, učesnici mogu da se „kreću ka gore, da prelaze s grane na granu, ljuljaju se i skaču“ dok „oslobađaju horizontalu“ i otkrivaju „vertikalnu superpovršinu“. Ovaj događaj je deo *irational* tekućeg učešća u hakovanju poznatih gradskih fizičkih oblasti da bi se došlo do mentalno obogaćujućih, fizički zahtevnih i društveno uzbudljivih načina njihove upotrebe. U okviru konteksta modernog grada, penjanje na drveće je višeznačno izražavanje povratka nevinoj dečijoj igri kao i suptilna, subverzivna aktivnost za politički osveščene odrasle. To je slobodan i improvizovan pokret sa mnogo pravaca na obrnutoj osi koja odbija da prihvati razmišljanje o kretanju od a do b sa razumnom svrhom. Međunarodni dan penjanja na drveće je otvoren za sve i osmišljen je da uspostavi preko interneta globalnu mrežu penjača na drvo – amatera. Oni koji žele da učestvuju u okupljanju u sopstvenom gradu neka jednostavno kontaktiraju *iracionalno* na kayle@irational.org ili heath@irational.org. Izloženi su poster koji najavljuju događaj 2003, 2004, i 2005. godine. [Jacob Lillemose]

Hit Banting
MEMORIJALNI KAMEN
(Memorial Stone)

2005.

Video iz tri dela

irational.org/heath/memorial_stone/

Video je na izložbi predstavljen u okviru video programa

Godine 1997., u vreme kada je globalno bio preterano hvaljen kao umetnički pobunjenik-zvezda novih medija, Hit Banting se povukao iz net arta. U ovom videu, on sahranjuje sve radove net arta koje je ikada napravio (ili ono što je od njih ostalo) da bi, kako on to kaže, „nastavio sa radom“. Konceptualna ceremonija se održala u romantičnoj šumi u Fontenblou, koju on zove „moje prirodno stanište“, i takođe u pećini, u bunkeru i u bunaru nedaleko od Bristola. Uz anegdote iz svoje karijere net umetnika i sećanja svoje prakse i persone, umetnosti i života uopšte, Banting retrospektivno juri svoj sopstveni rad u ovim sceničnim i simboličkim fizičkim lokacijama toliko udaljenim od net kulture. Svaki rad se komentariše, ponekad uz relativno kratke opise kako je došao na tu i tu ideju ili kako je bio plaćen, a u drugim slučajevima sa detaljnijim i kompleksnijim pričama. U tom procesu on se takođe zahvaljuje mnogim kolegama umetnicima (Kejl Brendon je najbolja od svih), kazuje kustosima da „odjebu“ i sebe proglašava „najboljim video umetnikom koji je hodao zemljom“. Bez obzira na to što je očigledno apsurdan i direktan, video rad je veliki spomenik u modernističkoj tradiciji, koji se tiče neophodnosti da se iza sebe ostavi prošlost i da se stalno ide napred, da se umetnički razvijaš u korak sa tehnologijom. [*Jacob Lillemose*]

Danijel Garsija Anduhar/Tehnologije narodu

NAORUŽANI GRAĐANIN
(Armed Citizen)

1998/2006.

Slike sa linkovima na veb sajtu

www.irational.org/tftp/Crypto/armed1.html

Projekcija slajdova u velikom formatu

Predstavljen na izložbi kao nadogradnja rada od skoro 100 slika, internet projekat „Naoružani građanin“ pokazuje seriju 17 komada oružja kratke cevi. Ne daju se podaci o njihovom poreklu. Čije je? Je li se koristilo kao dokazni materijal? Je li to oružje kojim je počinjeno ubistvo? Na koga se odnosi „naoružani građanin“ iz naslova? Na policiju? Ili na grupu za samoodbranu koja je uzela oružje u ruke? Je li to neka aluzija na liberalne zakone o vatrenom oružju u Sjedinjenim Državama, na krvave incidente kao što je nekontrolisana pucnjava u gimnaziji u Kolumbiju, u državi Kolorado 1999. godine, ili u gimnaziji Gutenberg u Erfurtu 2002. godine. Teško je tačno odrediti „Naoružanog građanina“. Ali bez bojazni možete odrediti da ima veze sa neodređenim osećanjem straha i napasti, i, ako pratite ovu asocijaciju, sa rastućom čežnjom za bezbednošću u svetu u kome se sve manje osećamo bezbedno. Izložba namerno grupiše „Naoružanog građanina“ u neku vrstu „zone bezbednosti“ zajedno sa Hit Bantingovom CCTV i Sabotažom CCTV Rejčel Bejker i Hit Bantinga, dalji *irational* radovi koji ukazuju na bazičnu jalovost tehnologije, ili na mere zaštite zasnovane na oružju. [*Inke Arns*]

Minerva Kuevas/Korporacija Mehor Vida

PISMA PREPORUKE
(Letters of Recommendations)

2000/2006.

Intervencija u javnom prostoru

www.irational.org/mvc

Usluga Muzeja savremene umetnosti Vojvodine tokom izložbe

Ovaj projekat je usluga koju nudi Korporacija Mehor Vida u saradnji sa raznim partnerskim organizacijama, u ovom slučaju, sa Muzejem savremene umetnosti Vojvodine. Tokom izložbe, zainteresovani posetioci mogu da od Muzeja traže pismo preporuke koje im se, potom, šalje na adresu. Pored toga, usluga je dostupna i na sajtu Korporacije Mehor Vida. Prethodni partneri u kooperaciji su bili Lison galerija u Londonu i Galeri Šantal Krusel u Parizu i u HMKV. *[Inke Arns]*

Hit Banting

PENJANJE NA SKULPTURE U JAVNOM PROSTORU
(Public Sculpture Climbing)

2004-2006.

Intervencija u javnom prostoru

Irrational.org/climbing/

Projekcija slajdova sa DVD formata

Čuveni britanski skulptor Henri Mur (1898-1986.), jednom je rekao da, ukoliko bismo hteli da razumemo njegove skulpture na pravi način, moramo na njih da se popnemo. I to je Hit Banting i uradio jednog letnjeg dana 2004. godine. Penjanje na skulpture, klasične i savremene, je među iracionalistima popularan sport. Oni zgrabe svaku priliku da se suoče sa izazovom i poboljšaju svoje veštine vezane za javne skulpture širom sveta. Umesto da gledaju skulpture kao umetnička dela zarad mentalne i vizuelne kontemplacije, iracionalisti ih ponovo izmišljaju kao prostor – igralište pomoću kog pronalaze nove načine da se kreću oko, na i ispod objekata u javnom prostoru. Što se tiče estetskijeg nivoa, oni ponovo interpretiraju odnos između ljudskog tela i savremene skulpture, o čemu se već toliko puta raspravljalo. Koristeći direktni telesni kontakt kao sredstvo da se pride skulpturama, penjači izražavaju fenomenološku percepciju koja podrazumeva lični fizički utisak u širem estetskom shvatanju, ili je, zapravo, čini fundamentalnom. Među slajdovima se nalaze fotografije penjanja na skulpture u javnom prostoru u Barseloni, Bristolu, Parizu i Roterdamu. *[Jacob Lillemose]*

Hit Banting (uz učešće Kejl Brendon)
PREKOGRANIČNI VODIČ
(Borderxing Guide)

2001.

Internet baza podataka
irational.org/cgi-bin/border/clients/deny.pl,
Onlajn veb sajt sa mapom Evrope

Tokom „Prekograničnog projekta“ (BorderingXing) koji je izveo sa Kejl Brendon 2000. godine, Hit Banting je sakupio veliku količinu podataka, kao što su liste stvari koje treba poneti, gde naći hranu, kome se obratiti za pomoć i fotografije lokacija mesta prelaska. Podaci su se mogli naći u obliku onlajn baze podataka sa dokumentima, *open source* vodič za potencijalne prelazače granica. Međutim, pristup je ograničen na ljude sa IP adresom van Evrope i Severne Amerike, „statički socijalni klijenti“ kao što su posetioци muzeja i ljudi koji idu u kafe, i oni koji to posebno zahtevaju. Na taj način, pozicija osobe i njeno kretanje u fizičkom svetu određuju nivo pristupa bazi podataka u virtuelnom prostoru. Banting praktikuje ono što bi se moglo zvati „naopaka autorizacija“ – izvrtanje ili okretanje uspostavljenih koncepcija i struktura moći u informativnoj politici net kulutre. Rad zahteva da informacije budu dostupne, ali priznaje da je neophodno mnogo zaštitnih elemenata da bi to tako i ostalo. [Jacob Lillemose]

Kejl Brendon, Hit Banting
PREKOGRANIČNI SLAJD ŠOU
(Borderxing Slide Show)

2004.

Onlajn slajd šou
duo.irational.org/borderxing_slide_show/
Projekcija slajdova sa DVD-a

Godine 2000. Iracionalisti Kejl Brendon i Hit Banting su prešli 24 od 26 granica u Evropi bez pasoša i viza. Oni su prešli neke granice preko (zaleđene) vode, druge kopnom. Prelasci su bili simbolični činovi fizičkog hakovanja kulturnih granica koje dele prirodu na dve različite države i određuju – ili, pre, ograničavaju – ljudsko kretanje unutar tog podeljenog pejzaža. Parafrazirajući klasični hakerski slogan da priroda, kao i informacije, želi da bude slobodna, projekat prelaska (ponovo) zamišlja prirodu koju bi filozof Hakim Bej (Bey) nazvao „privremena autonomna zona“, slobodan prostor koji je delom politička utopija, delom umetnička realnost. U obliku poetskog i ozbiljnog putopisa, Brendonova i Banting su dokumentovali prelaske serijom fotografija na kojima se vide, između ostalog, sadržaj njihovih ruksaka, spremanje jela od malih riba; skakavci kako se tucaju i Banting kako hvata ravnotežu dok hoda po klizavim stenama u potoku. Rad je povezan sa Prekograničnim vodičem i sa Sečom ograda (D’fence Cuts), projektom u kome su Brendonova i Banting hodali u krug po Bristolu i sekli živicu na koju su naišli u tom svom okruženju. [Jacob Lillemose]

Hit Banting
RANJIVOST
(Vulnerability)
1996.

Onlajn opis intervencije u javnom prostoru
www.irational.org/heath/pleasur/postcard.html
Predstavljeno na polici za razglednice uz reprodukciju originalnih razglednica sa RF tag-ovima

Hit Banting je izveo jedan od svojih ranih radova koji se ticao radio talasa, za izložbu „un-frieden. sabotage von wirklichkeiten” Inke Arns i Ute Vorkoper (Vorkoeper), u Hamburgu 1996. godine. Na razglednice koje je sam napravio, zalepio je elektromagnetne nalepnice koje se koriste za prevenciju od krađe u mnogim prodavnicama u Hamburgu. Kao rezultat akcije, alarmi su aktivirani kada je poštar doneo razglednice poštom upućene prodavnicama, na primer, ili kada su mušterije kojima je Hit Banting poklonio razglednicu ispred prodavnica, unele razglednice u prodavnicu. Na razigran i tehnički jednostavan način, umetnik tematizuje ranjivost sistema za obezbeđenje i stepen do kojeg su i kontrolori i kontrolisani prepušteni slučajnim ili namernim incidentima. Međutim, rad je doživio značajnu promenu: dok je 1996. godine projekat na alarmantan način transformisao kontrolisano obezbeđenje u „ranjivo okruženje”, danas se može razumeti u kontekstu i debatama oko RFID (Radio Frequency Identification) tehnologije. [Susanne Ackers].

Hit Banting
RETROSPEKTIVA POSTERA
(Poster retrospective)
2003/2004.

Poster u javnom prostoru, onlajn foto-dokumentacija
irational.org/cgi-bin/poster_retrospective/poster_retrospective.pl,
irational.org/heath/look_over_the_wall/,
irational.org/heath/trust_the_lies/,
irational.org/heath/equality_is_deceit/,
irational.org/heath/it_costs_more_to_be_poor/
Projekcija slajdova sa DVD-a

Poster u javnom prostoru jesu veoma važan medijum Hit Bantingu. Godine 1993., pre nego što je započeo karijeru net umetnika, on je na steni pored reke Avon kod Bristola spojio kolažni poster– najveći poster-letak na svetu. Nakon njegovog demonstrativnog povlačenja sa interneta 1997. godine, u velikoj meri se vratio posteru. Na sloganima zalepljenim u urbanim sredinama piše: „Evoluciji čoveka preti strah“, 2003. godine, „Verujte lažima a ne istini“, 2004. godine, „Pogledaj preko zida“, 2004. godine, i „Jednakost je prevara“, 2004. godine. [Inke Arns]

Rejčel Bejker, Hit Banting
**SABOTAŽA VIDEO NADZORA
(CCTV Sabotag)**
1998.

Intervencija u prostoru
www.irational.org/heath/cctv_sabotag
Instalacija sa kamerom za nadzor i kartonom na podu

Kako to i naslov navodi, „Sabotaža video nadzora“ je vid javne umetnosti sa ciljem da „zbuni“ kamere za nadzor tako što navodi osobu koja gleda snimke da pomisli da ispred kamere stoji osoba pokrivenog lica. Ova iluzija je, pak, stvorena samo iz perspektive kamere, inače, karton koji se stavlja na trotoar ili na put deluje kao apstraktna grafička površina. Ova tehnika, po imenu anamorfoza, gde je slika prepoznatljiva samo iz određenog ugla, koristi se od kasnog srednjeg veka i doživela je svoj vrhunac u slikanju nepostojećih arhitektonskih sredina u crkvama. Nakon što je realizovan 1998. godine, Sabotaža video nadzora seća se pozorišnih predstava koje je, uglavnom u Njujorku, izvodila pozorišna i performans grupa Glumci za video nadzor (Surveillance Camera Players) od 1996. godine: pozorišne performanse bile su postavljene namerno za kamere za nadzor i one koji gledaju snimke. *[Francis Hunger]*

Kejl Brendon, Hit Banting
**SEČA OGRADA
(D'fence Cuts)**
2002.

Intervencija u urbanom prostoru
irational.org/heath/d-fence/
Fotografije, makaze za žicu, mapa

Koncept za ovaj projekat na kome su saradivali Hit Banting i Kejl Brendon je jednostavan: prvo iscrtati krug na mapi Bristola gde Banting živi, a onda peške proći tom rutom i presecati ili rušiti svaku ogradu na koju se naiđe. Kako to fotodokumentacija pokazuje, projekat je sproveden pod okriljem noći. Jedna od rupa koje su Brendonova i Banting napravili pre par godina sada je postala prirodna staza za ljude i životinje. Projekat se povezuje sa dugom tradicijom konceptualnog *Land* art-a (posebno se asocira na linije i krugove u radovima Ričarda Longa [Richard Long]) kao i klasičnom hakerskom aktivnošću prolaska kroz barijere koje sprečavaju slobodan protok informacija. U prirodi i fizičkom prostoru to se vidi kao ideali maksimalne prisupačnosti koji su fundamentalni u stvaranju net kulture, a asociraju na status ovih ideala. Je li moguće da net više nije primarna granica ili medijum za borbu za oslobađanje, u šta se toliko verovalo sredinom devedesetih godina prošlog veka? Je li bitka protiv korporacijskih i vladinih pravila izgubljena, i da li treba da pobegnemo u prirodu da bismo se oporavili ili je priroda jednostavno sledeće poprište za politiku pokreta? *[Jacob Lillemose]*

Kajl Brendon, Hit Banting

SPONZORISANA VEŽBA U SLUČAJU EVAKUACIJE ZBOG PANDEMIJE GRIPE

(Sponsored Influenza Pandemic Evacuation Rehearsal/SIPER) 2005.

Internet opis i foto dokumentacija sa priručnikom, savetima, formularom za donaciju

duo.iratonal.org/siper/

Zidna slika logotipa i štampani radovi

I šta ćete da radite kada sledeća pandemija gripe napadne vaš deo sveta? Kejl Brendon i Hit Banting su postavili sebi isto pitanje pre nego što su krenuli za Škotsku. Tokom petodnevne probe evakuacije na udaljeno ostrvo Skaj, istraživali su rute i sredstva za kretanje, načine da se dođe do hrane i ostale praktične stvari. Nekoliko nedavnih katastrofa naučilo su građane da ne računaju na vlasti već da delaju na osnovu sopstvene inicijative, da se samoorganizuju protiv opasnosti za koje je društvo nedovoljno pripremljeno. Odbacivanjem društvenih intervencija koje mnogi iz savremene umetnosti pokušavaju da urade, projekat namerno beži društvu da bi uspostavio kamp za preživljavanje u kojem je život jednostavan ali bezbedan. Stoga su stanovnici usredsređeniji, pažljiviji i fleksibilniji, i iznad svega, jači. Naravno da se možemo zapitati da li je projekat provera realne situacije, zamišljene konstrukcije ili je reč o čistoj paranoji. Ali, kakve to veze ima? Čuveni skautski moto kaže: „Budite spremni!“ SIPER je takođe platforma za sponzorisane lokalnih vežbi evakuacije širom sveta i komponenta Brendoninog projekta “Ništa nas ne sme iznenaditi” (Nothing Can Surprise Us). *[Jacob Lillemose]*

Minerva Kuevas/Korporacija Mehor Vida

STUDENTSKA ISKAZNICA (Student ID Card)

2002/2006.

Intervencija u javnom prostoru, usluga i proizvod

www.iratonal.org/mvc

Instalacija sa karticama, mašinom za kucanje, kimerom za pasoške slike

Studenti imaju određene privilegije: pomoću studentske iskaznice mogu besplatno ili uz popuste da uđu u muzeje, da dobiju popust na knjige ili da se uz popust voze javnim prevozom, i još nekoliko drugih „ekonomičnih“ koristi. Da bi se iskaznica dobila, osoba mora biti upisana na fakultet (što, uopšteno gledano, košta mnogo). Korporacija Mehor Vida pruža uslugu koja svakom daje priliku da ima besplatnu studentsku iskaznicu. Kandidati samo treba da predaju fotografiju sa svojim imenom i adresom. Ovaj projekat je velikodušan i subverzivni gest koji ispituje koncept i moć obrazovnog sistema u isto vreme kada daje snagu globalnoj javnosti da budu večni studenti boljeg života. Studentske iskaznice mogu se praviti direktno na izložbi a mogu se i naći na sajtu Korporacije Mehor Vida. *[Jacob Lillemose]*

Rejčel Bejker, Hit Banting

PRIRODNA REALNOST SUPERKOROV KOMPLET 1.0 (Natural Reality Superweed Set 1.0)

1999.

Veb sajt za distribuciju kompleta sa superkorovom

www.irational.org/cta/superweed

Zidna slika, štampani paneli veb sajta, kesice sa superkorovom

Genetski modifikovani Superkorov je napravljen da bi napadao komercijalne poljoprivredne monokulture. Komplet Superkorov kao pravi je napravljen da bi napadao komercijalne poljoprivredne monokulture. Komplet 1.0 Superkorov kao pravi sadrži mešavinu prirodnih i genetski modifikovanih semenki (uljna repica, divlja rotkva, žuta slačica, crni slez). Mešavina izrasta u Superkorov koji je otporan na herbicide koje možete naći u prodavnicama (na primer Raundap*) i predstavlja pretnju ne samo za profitabilnost genetski modifikovanih biljaka koje rastu već i za proizvodnju i upotrebu širokog spektra herbicida. U Memorijalnom kamenu (2006. godine), Hit Banting opisuje ovaj projekat kao prekretnicu u njegovom radu i u radu Rejčel Bejker (i radu *irational*). On pokazuje prelaz sa net arta, koji, po Bantingu ostaje u domenu čisto simboličkog, ka stvarnom; od gestova ka fizičkim intervencijama (gde u polju genetike, simboličko, DNS, simultano poseduje performativne attribute). Biotehnologija je polje u kome se odigravaju istinski važni konflikti, na primer, u svetlu kompanija koje idu ka tome da „nepovratno ugrade sebe u lanac ishrane“. Po izjavama Kulturne terorističke agencije, koju su zajedno osnovali Banting i Bejkerova, takve neopozive intervencije u lancu ishrane mogu da se spreče samo „genetskim terorizmom“. Superkorov komplet 1.0 jeste komplet koji stavlja odgovornost za svoje akcije u ruke primaoca. Genetski modifikovani proizvodi su stvoreni od skromnog budžeta od 500 dolara koje je Banting „izmolio“ na internetu. Nekih 1000 kompleta distribuirano je širom sveta do sada. *[Inke Arns]*

*Hemijska grupa Monsanto prodaje niz poljoprivrednih herbicida širokog spektra pod imenom Raundap, a prodaje i kukuruz, soju i seme pamuka koje rastu kao genetski stvorene da tolerišu herbicide. Korov koji je otporan na Raudap se nedavno pojavio u pamuku i usevima soje, i uništava profitabilnost kombinovanja skupih poljoprivrednih porozoda koji su otporni na Raundap sa istoimenim herbicidom. Videti wikipedia.org/wiki/roundup

Hit Banting

SVETSKI ŠAMPIONAT U SKEJTINGU NIZBRDO (The World Downhill Skate Championship)

2005.

Intervencija u javnom prostoru i internet dokumentacija
locate.irational.org/sk8map/world_downhill_skate_championships/
Projekcija slajdova sa DVD formata

Bristol, mesto gde Hit Banting živi, je najbrdovitiji grad i skejtbord je njegovo svakodnevno sredstvo prevoza. Trodnevni svetski šampionat koji je organizovao 2005. godine, dozvoljavao je takmičarima da voze svoje skejtborde kako god su hteli – stojeći, sedeći ili ležeći na leđima. Staza se sastojala od 15 ruta na određenim ulicama u Bristolu, a susreti sa automobilima su bili deo zabave ili trke. Pobednik je bio Sven Stajnhauzer (Swen Steinhauser), koji je pobedio druga dva takmičara, Kejl Brendon i Hit Bantinga. Na svu sreću, niko se nije povredio osim što su zadobili par ogrebotina. Šampionat je delom lokalno dešavanje, delom sport izdržljivosti, a delom situacijski urbanizam. On pretvara ulice u sredstvo za izražavanje autonomnog, neustrašivog i radosnog ponašanja kojim se odaje počast geografskim karakteristikama grada. *[Jacob Lillemose]*

Hit Banting
TAG RETROSPEKTIVA
(Tag Retrospective)

2003.

Intervencija u javnom prostoru i onlajn foto dokumentacija privezaka crtanih kredom od 1992. godine do danas
www.irational.org/heath/tag_retrospective/
Projekcija slajdova sa DVD-a

Hit Banting je nekada bio ulični umetnik i tada mu je zaštitni znak bilo da nacрта privezak kredom. Za razliku od mnogih uličnih umetnika, međutim, ne ostavlja za sobom svoj potpis. Umesto da se vezuje za ego i za ekskluzivnu „insajdersku“ kulturu, on crta apstraktne znakove koji najavljuju „uranjanje u vizuelni jezik za univerzalni izraz“. Neki od znakova liče na papagajke, radio tornjeve, kosti i molekule (ili, u nekim slučajevima, sve ovo odjednom) dok su drugi čisto apstraktni ali veoma jednostavni. Oni su kôdirane poruke, ali za razliku od zvaničnih gradskih znakova, Bantingovi privesci pozivaju ljude da koriste svoju maštu i da u igru uključe vizuelni jezik i komunikacijske strukture. Retrospektiva pokazuje pet tematskih faza u Bantingovom radu na privescima, vezanih za borbu (0,5), identitet (1,0), teritoriju (1,5), požudu (2,0) i religiju (3,0). Faze pokazuju kako se „program privezaka“ razvijao od borbe za lični i kolektivni prostor na uličnom nivou do prihvatanja požude i vere u višu silu u bilo kom obliku (potonje je, takođe, ikonografsko u privescima), koje ukazuje na minimalistički narativ oslobođenja od mentalnog angažovanja i viška kroz fizičku aktivnost. [*Jacob Lillemose*]

Kejl Brendon, Hit Banting, Kejt Rič (Kate Rich)

TEHNIKE TOUR D'FENCE
(Tour D'Fence Techniques)

2003.

Intervencija u javnom prostoru i onlajn foto dokumentacija
www.irational.org/fence/techniques/
Projekcija slajdova akcije

Iracionalisti vole da idu po ogradama i to vide kao jedan akrobatski i neuobičajen način da se ide po javnim prostorima. Oni to vide kao kakvo fizičko razgledanje rukama i nogama koje razigrano komuniciraju i otvoreno istražuju funkcionalnisti i politiku ograda kao strukturalnih objekata urbanog ponašanja. U penjanju na ograde, kao i u bilo kom sportu, tehnike variraju u zavisnosti od vrste izazova. Zajedno sa informativnom agencijom *Bureau of Inverse Technology* i kolegama penjačima po ogradama, iracionalisti su tokom godina istražili veliki broj ovih tehnika, koje su sakupljene i vide se na ovoj projekciji slajdova od turneje iz 2002. godine. Neke tehnike su fizički veoma zahtevne, druge omogućuju meditativniji pristup; za neke je potrebna hrabrost, druge podrazumevaju pornografiju. Broj tehnika je beskrajn i u osnovi, svaki penjač može da izmisli nove. Iracionalno preporučuje da svi koji žele da se pozabave ovim sportom treba da se penju samo na najbolje ograde. [*Jacob Lillemose*]

Rejčel Bejker
UMETNOST RADA
(Art of Work - AoW)
1999.

Predstavljeno u formi postera

Umetnost rada (AoW) je agencija koja nezaposlenim umetnicima nalazi privremeni posao u poslovnom okruženju. Umesto kancelarijskih zadataka, međutim, agencija ima nameru da od umetnika traži da rade „konceptualni posao“ koji koristi njihov kreativni potencijal. Rejčel Bejker kaže da „AoW insistira da su umetnici vredna roba u novoj radnoj paradigmi arhitekture otvorene kancelarije i novih menadžerskih tehnika. Menadžeri danas idu ka tome da investiraju u Kreativni kapital, u nešto što umetnici mogu da pruže u neograničenoj količini, kao i nešto što bi dalo značenje. Slično tome, umetnici, tradicionalno na ekonomskim marginama, sada vide šire ekonomske strukture i tržišta kao mesto ge će da primene svoj kreativni potencijal. Oni su uvek bili prepuni resursa i veština pomoću kojih objektima i sistemima menjaju svrhu da bi ih koristili na alternativan način. Nadalje, politička i ekonomska okolina zahteva to od njih. AoW uvodi koncept upravljanja radnim resursima u žargon nove menadžerske teorije. To je radikalni koncept koji tera radnike da koriste radne resurse na kreativan način, t.j. baze podataka, izveštaje, memorandumne, mašine za frankiranje, trake i video zapise, i tako dalje, i preusmerava ih na druga mesta van radne atmosfere.“
[Jacob Lillemose]

BIOGRAFIJE

IRATIONAL.ORG

*1995.

IRATIONAL.ORG je međunarodni sistem za uspostavljanje „iracionalnih“ informacija, usluga i proizvoda za raseljene i lutajuće. IRATIONAL.ORG potpomaže nezavisne umetnike i organizacije koje treba da održe informativne sisteme od velike važnosti za misiju. Ovi „iracionalisti“ stvaraju rad koji pomera granice između korporativnih carstava biznisa, umetnosti i inženjeringa. Glavnih iracionalista trenutno ima šest i trenutno su u procesu konsolidacije naše sistemske strukture, da bi postali efikasniji i dovoljni sami sebi kao mreža. Mi gradimo softverski snažan onlajn alat koji je brz, jeftin i prilagođava se potrebama korisnika. Mi želimo da pružimo naše resurse široj javnosti.

Danijel Garsija Anduhar (Daniel García Andújar)

*1966.

Danijel Garsija Anduhar radi pod sloganom Tehnologije narodu (Technologies to the People/ TTTP), i istražuje virtuelnost, autentičnost, prava na umnožavanje, sponzorstvo, medije i moć kao novu tehnologiju, zajedno sa pitanjima ko ima pristup tome svemu, taj to i širi po svetu. Umesto da se preda kvalitetu novih tehnologija koji podseća na fetiš, TTTP se fokusira na iznikla bojna polja. Umesto potpunog odbijanja, TTTP ima pragmatiku funkcionalnost kada se uzme u obzir šta se sve može desiti, a naše mogućnosti za akciju u društvu utopljenom u brzu fundamentalnu promenu. Trenje u radu TTTP leži u očiglednoj slobodi interneta, znanju koje ono sadrži i ko, zapravo, poseduje i širi to znanje kao sredstvo za razvoj moći.

Rejčel Bejker (Rachel Baker)

*1970.

Od 1997. godine, radim kao umetnik, širim mrežu i na internetu i na internet radiju. Moja umetnička praksa istražuje tehnike koje se koriste u savremenom marketingu da bi se sakupili, istražili i distribuirali podaci, a moji osnovni motivi su vezani za mobilizaciju umreženih zajednica. Radio kombinovan sa internetom (net.radio) formirao je ključnu oblast aktivnosti, a onda tek intervencije putem SMS poruka sa mobilnog telefona. Poslednji projekat ticao se istraživanja putovanja vozom kao mesta za distribuciju umetničke prakse i javno i privatno. Vodila sam projekte *irational* gde se sakupljala društvena umetnost i spajale mreže sa tehnološkim mogućnostima, ali to je propalo tokom poslednjih par godina. Trenutno radim na obradi dodeljivanja sredstava u Umetničkom savetu Engleske kao službenik za medijsku umetnost Londona, a posle pravim muziku sa Antifamilijom (Antifamily, veb sajt koji se nalazi na *irational.org*), jedan od nekoliko bendova pri nezavisnoj diskografskoj kući Difikult fan (Difficult Fun).

Kejl Brendon (Kayle Brandon)

*1976.

Mene zanimaju prostorno-socijalni odnosi koji upravljaju oblastima svakodnevnog života. Volim da učestvujem i da stvaram situacije koje dozvoljavaju hirperrealna iskustva sebe i

kritički angažman na nivou ulice. Angažovana sam u fizičkoj inteligenciji i provokativnoj intervenciji. Hit Banting i ja smo tražili iskustva koja otelotvoruju interesovanje za avanturom, preživljavanjem, igranjem i istraživanjem. Često bismo organizovali neko događanje sa učestvovanjem publike: takva događanja kao da imaju organizacionu strukturu koja sama reaguje, sa najvažnijim subjektima koji potiču iz okoline i stečenim kolektivnim iskustvima koja se nose kući i pamte. Moji omiljeni alati nisu nešto naročito, oni su otvoreni i jednostavni. Primenjujem tehnike koje otelotvoruju sistem „uradi sam“, etiku samoupravljanja i odnose koji imaju smisla. Ja sam amater u životnim naukama: status amatera, nekog sa hobijem vam dozvoljava da nešto zajebe, eksperimentišete s nečim i da budete nekonvencionalni, što uvek dovodi do toga da vam je život malko zanimljiviji. Trenutni konteksti za rad: domaća infrastruktura, kućne laboratorije i seoski zanati.

Hit Banting (Heath Bunting)

*1966.

Hit Banting je rođen kao budista u *Wood Green*, London i polazi mu za rukom da sam sebe nasmeje. Su-osnivač je i net.art i sport-art pokreta i doživotno mu je zabranjen ulazak u SAD zbog njegovog rada na GM-u (genetske modifikacije). Njegov samouki i autentično nezavisan rad je direktan i nekomplikovan, i nikada nije dobio bilo kakvu nagradu, niti je bio prodavan ili kupovan. On je istovremeno britanski najznačajniji aktivni umetnik i u svetu najpoznatiji kompjuterski umetnik. On teži da bude vešt član javnosti i proizvodi ekspertske sisteme za mutaciju identiteta.

Minerva Kuevas (Minerva Cuevas)

*1975.

Minerva Kuevas je osnivač Korporacije Mehor Vida (Mejor Vida Corporation), neprofitne korporacije koja se zasniva na ekonomskim intervencijama, koje su rezultat nepoverenja institucionalizovanog kapitalističkog sistema. Razvijen oko specifičnih socijalnih i političkih konteksta, njen rad ispituje korporativno ponašanje. Radio-amater. Odobrava intronizaciju i sabotažu. Član je *Espora.org* i *AMI - Indigenous Migrants Assembly of Mexico City*.

Markus Valentajn (Marcus Valentine)

*1964.

Markusov prvi iracionalni projekat i, i dalje jedan od najpopularnijih (pored *smata smut-a*), jeste „Kako biti radio pirat“ (How to be a Radio Pirate), kasnije je to ime promenjeno u „Kako biti radio stanica zajednice“ (How to be a Community Radio Station), nakon što je privukla negativnu pažnju i pritisak od strane britanske države koja pritiska piratsku radijsku aktivnost. U početku je „Kako biti radio stanica zajednice“ predstavljala i obnavljala tehničke i praktične informacije iz ozloglašene brošure „Radio je moja bomba“, objavljene 1987. godine. Godine 1999., tražeći način da promeni stanište, negde oko rođenja prvog deteta, dok je razmišljao o porodici, Markus je napravio „Upitnik za

nefunkcionalnost“. Markus je trenutno glavni član Orkestra Kjuba (Orchestra Cube), kolektiva za improvizovanu muziku zasnovanog u Kjub mikropleksu (Cube Microplex) u Bristolu u Britaniji.

AUTORI IZLOŽBE I TEKSTOVA

Suzane Akers (Susanne Ackers)

*1962.

Suzane Akers radi od 1988. godine kao istraživač, umetnik, predavač i menadžer u raznim kontekstima elektronske umetnosti. Doktorirala je na Visokoj školi za likovne umetnosti u Braunšvajgu 2006. godine sa tezom "Razumevanje virtualne realnosti devedesetih godina dvadesetog veka na osnovu radova Šarlote Dejvis viđenih iz savremene perspektive". Od 2005. godine je upravni direktor Hartware MedienKunstVerein u Dortmundu.

Inke Arns

*1968.

Inke Arns radi od 1993. godine kao nezavisni kustos i pisac koji se specijalizovao za rad na medijskoj umetnosti, net kulturi i istočnoj Evropi. Ona je uredila više izložbi u Nemačkoj (poslednje izložbe: *History Will Repeat Itself*, 2007, i *Anna Kournikova Deleted By Memeright Trusted System – Art in the Age of Intellectual Property*, 2008); radila je u više navrata kao predavač (2000-2008), a doktorirala 2004. godine na Humboldt univerzitetu u Berlinu. Umetnički je direktor Hartware MedienKunstVerein u Dortmundu od 2005. godine. www.inkearns.de

Metju Fuler (Matthew Fuller)

Metju Fuler je autor "Medijskih ekologija, materijalističkih energija u umetnosti i tehnokulturi" (Media ecologies, materialist energies in art and technoculture) kao i "Iza blipa" (Behind the Blip), zbirke eseja o kulturi softvera i AtM i urednik je leksikona "Softverske studije u nastanku" (Software Studies). Do nedavno je bio predavač na Medija dizajnu na *Piet Zwart* institutu u Roterdamu, a sada je *David Gee Reader* na Digitalnim medijima u Centru za kulturne studije, *Goldsmith* Koledž, Londonski univerzitet.

Frensis Hanger (Francis Hunger)

*1976.

Frensis Hanger je umetnik, kustos i pisac koji je sprovodio ispitivanja o razvoju kompjutera u patrijarhalnom društvu kombinovanom sa kapitalističkom ekonomijom (kompjuteri i ljudi-mašine) i napisao je sledeće tekstove: *Ekonomija otvorenog izvora koja ne obećava* (Die Unscheinbaren Ökonomien von open Source), 2003. godine; *Ratne igre – hakerske igre*, (Wargames – hacker spielen), 2004. godine. Samostalne izložbe: *Kristalija* (Krystalia) 2003. godine; *Lajpcig*, *SetUN konspiracija* (the SetUN Conspiracy, 2005. godine, Njujork; *promeniti tekući sistem* (to change a running system), Minhen, 2006. godine, www.irmielin.org.

Jakob Lilemoze (Jacob Lillemose)

*1974.

Jakob Lilemoze je slobodni kustos i kritičar. Trenutno je na doktorskim studijama na Univerzitetu Kopenhaga, a predmet istraživanja je *software* umetnost. On vodi organizaciju Artnod (artnode.org) u Kopenhagu, postavlja izložbe, objavljuje publikacije i razgovore, i takođe predsedava odborom Overgaden instituta za savremenu umetnost u istoimenom gradu.

Darija Šimunović

*1972.

Darija Šimunović je kulturni teoretičar. Nakon završetka studija u Luneburgu, počela je da radi u ZKM Institutu za Vizuelne medije u Karlsrueru, i takođe je radila u odeljenju za obrazovanje Medijskog muzeja ZKM. U periodu od 2005. do 2008. godine, koordinisala je i vodila projekte za Hartware MedienKunstVerein u Dortmundu. Njena knjiga "Die deutschsprachige Comic-Avantgarde. Künstler, Geschichte, Rezeption" je objavljena 2008. godine.

AUTORI TEKSTOVA U OVOM IZDANJU KATALOGA

Branka Ćurčić

*1977.

Branka Ćurčić je programska urednica u Centru za nove medije kuda.org, iz Novog Sada od 2002. godine. Studirala je umetnost i teoriju umetnosti i medija u Novom Sadu i Beogradu. U okviru Centra kuda.org, urednica je izdavačkog projekta (kuda.read), a takođe učestvuje u organizovanju predavanja, radionica, konferencija i izložbi. Pored rada u kuda.org, učestvuje u više internacionalnih istraživačkih projekata (online platforme i magazini), za koje aktivno piše.

Kristian Lukić

*1974.

Kristian Lukić je kustos za digitalnu umetnost i kulturu u Muzeju savremene umetnosti Vojvodine u Novom Sadu. Suosnivač je Instituta za fleksibilne kulture i tehnologije - Napon. Od 2001 do 2006. godine radio je kao urednik programa u Centru za nove medije kuda.org u Novom Sadu. Suosnivač je Eastwood – Real Time Strategy Group u kome je aktivan od 2002. godine

PREDIVNI SVET IRATIONAL.ORG-a. TEHNIKE, ALATI I DEŠAVANJA 1996 – 2006.
The Wonderful World of irational.org. Techniques, Tools, and Events 1996 – 2006.

Producenti izložbe u Novom Sadu:

Centar za nove medije_kuda.org

Braće Mogin 2, PO Box 22
21113 Novi Sad, Srbija
tel/fax: +381 21 512 227
mail: office@kuda.org
url: www.kuda.org

HMKV Hardware MedienKunstVerein

Güntherstraße 65
D - 44143 Dortmund, Nemačka
Tel: +49 (0)231-82 31 06
Fax: +49 (0)231-88 20 240
mail: info@hmkv.de
url: www.hmkv.de

Koproducenti izložbe :

MSUV Muzej savremene umetnosti Vojvodine

Jevrejska 21
21000 Novi Sad, Srbija
tel: +381 21 6613 526
tel: +381 21 6613 897
tel./fax: +381 21 6611 463
e-mail: info@msuv.org
url: www.msuv.org

Institut za fleksibilne kulture i tehnologije – Napon

Štrosmajerova 14
21 000 Novi Sad, Srbija
url: www.napon.org

Podrška realizaciji izložbe u Novom Sadu:

Do you think
protective media
systems (alarms),
can sometimes be
reversed into
vulnerable presence
devices (toys) for
the sake of
inocence and
pleasur?

DISCORD: SABOTAGE OF REALITIES <http://rational.org/pleasur/>

Postage stamp area with a small square box and four horizontal lines for an address.

Do you think
protective media
systems (alarms),
can sometimes be
reversed into
vulnerable presence
devices (toys) for
the sake of
inocence and
pleasur?

Blurred text from other cards in the background.

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

7 .038.53 : 004.92"1996/2006" (083.824)

Preivni svet irational.org-a : tehnike, alati i
dešavanja 1996-2006. / [prevod sa engleskog jezika Nebojša
Pajić ; fotografije Inke Arns, Orfeas Skutelis]. - Novi Sad
: Muzej savremene umetnosti Vojvodine, 2008 (Novi Sad :
Stojkov). – 79 str. : ilustr. ; 19 cm.

Tiraž 500

ISBN 978-86-84773-50-2

а) Дигитална уметност – 1996-2006 – Изложбени каталози
COBISS.SR-ID 235282695